

Häire 112

Päästeteenistuse ajakiri • 2 • 2008

Murelik põdravasikas surnuaial

Marek Kiik

Lõuna-Eesti Päästkeskuse
pressiesindaja

13. mail kell 20.27 teatati, et Tartu linnas Rahumäe kalmistul nähakse põdralehma koos vasikaga ringi jooksmas. Kohale saabunud päästjad otsisid kalmistu läbi, kuid täiskasvanud põtra ei leidnud. Mahajäetud põdravasikas püüti kinni ning kohale kutsutud loodusvaht viis hätta jäänud looma Nigula Metsloomade Taastuskeskusesse.

Foto: Toomas Stroo

Algklasside õpilased külastavad komandosid

Päästamet koostöös kohalike päästeasutustega korraldab tänavu 1.-4. klasside õpilastele suunatud projekti "Lapsed komandos".

Eve Ojala

Ida-Eesti Päästkeskuse avalike
suhete büroo juhataja

Ida-Eesti Päästkeskuse ennetustöö büroo viis turvalisuseõppe projekti läbi 24. märtsist kuni 18. aprillini. Sel perioodil oli kõigil Ida- ja Lääne-Virumaa 1.-4. klasside õpilastel võimalus külastada piirkonna kolme komandot Rakveres, Jõhvis ja Narvas. Nimetatud komandosid olid sisustatud spetsiaalsed ruumid, milles viidi praktiliste vahenditega läbi näitlik tuleohutuslaine õppus.

Õppetunnis näitasid ennetustöötajad lastele, millised ohuolukorrad võivad meie igapäevaelus ette tulla. Ühes lastega mängiti läbi peamised võimalikud tulekahjude tekke põhjused. Näitlike olusituatsioonide kaudu selgitati, mis võib näiteks juhtuda, kui süüdatud tikk

kukub põlevmaterjalile, põlev küünal on asetatud ebakindlale alusele, küttekoldes on praod või hakkab pliidil kõrbema toit.

Lapsed said teadmisi ka kolme peamise kodukaitsja – suitsuanduri, tulekustutusteki ja tulekustuti – vajalikkuse ja käsitlemise kohta. Samuti tutvustati komandosid päästja eririietust ning -tehnikat. Lisaks tuleohutuslastele teadmistele omandati ka praktiline oskus, kuidas õigesti käituda õnnetuse korral, valida hädaabinumbrit ning suhelda päästekorraldajaga.

Huvi projekti vastu oli piirkonnas väga suur – kolmes komandos omandasid kuu aja jooksul tuleohutuslaseid teadmisi kokku ligi 1500 last.

•• Ennetustöö büroo juhtivspetsialist Milvi Kompus õpetab lastele kasutama tulekustutustekki.

Foto: Eve Ojala

- 4 Elu või heinad?
- 5 Kontorirotid aeti kuuma ja suitsusesse konteinerisse
- 6 Head ja praktilised lõputööd arendavad päästeteenust
- 7 Haridusest päästeteenistuses
- 8 Päästetöö - elutähtis amet
- 9 Messi küllastajatele tutvustati stressivaba ja ohutut eluviisi
- 10 Kilingi-Nõmme komando
- 12 Tuleohutusprobleemid hooldekodudes
- 14 Uued imitaatorid
- 15 Kuidas uue põhiautoga mitmest voolikust korruga vett anda
- 16 Missioon Albaanias
- 17 Albaania katastroofil on Eestiga palju ühist
- 18 Persoon - Riho Sõmermaa
- 19 Vihterpalu metsatulekahju fotoreportaaž
- 22 Valitsus ja kriisikomisjon õppisid merereostust tõrjuma
- 24 Päästekeskuste töötajad käisid ära tegemas
- 26 Päästeala infotelefon 1524
- 28 Koostööpartnerid 112 ja 1220
- 29 Häirekeskusel uus meditsiinikutsete töötlemise süsteem
- 30 Kuidas lõppes kulupõlengute hooaeg Lõuna- ja Ida-Eesti päästekeskustes
- 32 Valgamaa tüdrukud tekitasid elevust Läti tuletõrje aastapäeval
- 33 Sport

Uute oskuste aeg

Vihterpalu, Agusalu, Ulila, Puhatu – need nimed toovad päästjate meeltesse metsa- ja turbapõlengute kirbe lõhna ning maitse.

Tunnustuseks teile on Eesti Vabariigi presidendi poolt pärast Kilingi-Nõmme päästekomando külastamist öeldud sõnad: "Olen uhke päästjate vapruste, tubliduse ja pühendumise üle, mida oleme viimase kuu jooksul näinud näiteks Vihterpalu metsatulekahju ja Puhatu turbatootmisväljade põlengu ning veel mitmete suurte rabapõlengute kustutamisel." Ka minu poolt siiras tänu teile kõigile!

Kindlasti on meie edu põhjuseid mitu – viimase viie-seitse aasta jooksul vastu võetud õiged otsused päästetehnika soetamisel, koolitussüsteemis, ning organisatsiooni muutmisel paindlikumaks. Ometi on põhjuseid nii mureks kui rahuloluks.

Arvan, et vastavennetustöö peaks olema paremini eesmärgistatud ja meie osa selles suurem. Seda tööd saab teha ainult koostöös maavaldajatega, olgu selleks riik või keegi teine. Metsa- ja maastikupõlengute hulk ja kahjud sõltuvad suuresti metsas tehtavast hooldusest ja järelevalvest.

Turbatootmisväljade tulekahjude ennetamine seisneb eelkõige omanike poolt õigete tehnoloogiate kasutamises ning järelevalves. Ei saa nõustuda turbatootjate väidetega, et põlengu tekkepõhjuseks on turbaaunade isesüttimine. Samuti pole ma nõus sellega, et see on peaaegu normaalne ja vältimatu nähtus. Ees seisab koostöö korraldamine kolmnurgas Päästeamet-Tehnilise Järelevalve Inspeksioon-turbatootjad.

Oleme saanud uue kogemuse ka lennuvahenditega kustutustöödel. Nende hulk on viimastel aastatel kasvanud. Oleme õppinud kasutama ka soojuskaameraga vaatluskoptereid.

Päästetööde juhtimisel on äärmiselt oluline toetava GEO-infosüsteemi olemasolu. Siin oleme veel teekonna alguspunktis, kuid esimesed kogemused on see-eest positiivsed.

Meil on täna päästetöödejuhtide uus ja haritud generatsioon. Nägin nende tegutsemist staapides ja jäin sellega rahule. Suuroperatsioonides pole oluline ainult ressursside hulk, vaid nende oskuslik kasutamine, õige taktika ning logistilise toetuse korraldamine. On tekkinud hea traditsioon mängida õppepäevadel läbi juba toimunud sündmused, nagu seda tehti tänava eelmise aasta Elliste suurpõlenguga. Sügisel analüüsimise kindlasti põhjalikult suvel tehtut ja teeme vigade parandusi, et olla veelgi paremad.

Rahulikku ja mõõdukalt vihmast suve soovides,

Kalev Timberg
Päästeameti peadirektor

Elu või heinad?

Päästetööde kvaliteedi tagamiseks tuleb suurendada suitsusukeldumisvõimeliste meeskondadega komandode arvu. Vastasel juhul on päästeteenistusele omistatud usaldusväärsus paljuski kui põrsa kotis ostmine, leiab Margo Klaos.

Margo Klaos

Lõuna-Eesti Päästeteskuse direktor

Päästeteenistuse töö kvaliteeti suhtutakse avalikkuses järjest negatiivsemalt. Enamasti on kriitika suunatud päästjate võimekuse küsimusele. Kahtlemata on osa sellest seotud ajakirjanduse sooviga saada "uudisväärtusega" lugusid, kuid rahulolematuseks on sageli ka põhjust. Kui päästjad tulevad appi, siis oodatakse enam, kui me praegu suuremas osas riigis pakkuda suudame. Abivajajad on šokeeritud sellest, kui lausleegis olevat elumaja saabub esimese hooga kustutama üks või kaks päästjat. Päästeteenistus on Eestis avalikkuse silmis suure usaldusväärusega riiklik institutsioon, kuid peame arvestama, et see usaldus tugineb peamiselt lootusele saada vajadusel alati kvaliteetset abi.

Eestis on ametlikult 98 riikliku päästekomandot. Sellest võiks järeldada, et 98 kohas on vajaliku varustuse ja koolitusega meeskonnad, kes on võimelised tegema kõiki päästetöid. Paraku ei vasta tegelikkus sellele ootusele ning reaalne päästetööde tegemise võimekus on paljudes komandodes küsitav. Kui riik inimestele mingit teenust pakub, siis ei tohi seda teha näiliselt, vaid tuleb tagada ka kvaliteet.

ELUPÄÄSTEVÕIME PRIORITEEDIKS

Iga sündmuse puhul, kus põlevas hoones on inimene, on päästeteenistusele seatud ülimalt suured ootused. Meie oleme riigis ellu kutsutud selleks, et õnnetusse sattunud inimesed päästa. Kui me ei suuda seda oma viletsa võimekuse või kvaliteedi tõttu, ei ole see andestatav. Päästeteenistus on üks ühiskonna kaitsegarantidest. Päästmine ei ole mitte pelgalt meile pandud ootus, vaid meie kohustus.

Seda arvavad ja eeldavad ka abi ootajad. Kuid kas aktsepteeritakse, et väike meeskond ei ole võimeline teostama suitsusukeldumist? Arusaadavalt mitte, sest tegemist on

riikliku teenusega, mille tegevusest sõltub inimeste elu. Päästjad ei ole oma otsustes vabad ning sellistes olukordades tekkiv vastutus ja surve sunnivad riskima. Küsimus polegi selles, kas väike meeskond tohib või ei tohi teha suitsusukeldumist. See on lihtsalt ohtlik päästjate elule ja kõik. Praegu oleme paratamatult loonud tingimused selleks, et ka alakomplekteeritud meeskonnad on valikuteta olukorras, kus neil tuleb oma eluga riskida, kui inimene on hoones.

Kehtivate eeskirjade alusel võib päästemeeskond teha suitsusukeldumist, kui tema koosseisus on vähemalt neli seda teha võivat päästetöötajat. Sellise valvemeeskonnaga päästekomandosid on

Kas aktsepteeritakse, et väike meeskond pole võimaline teostama suitsusukeldumist? Arusaadavalt mitte.

Eestis praegu napilt 30. Need asuvad vaid maakonnakeskustes ning suurema elanike arvuga linnades. Erandkorras võib suitsusukeldumist teostada ka kolmeliikmeline meeskond. Selliseid komandosid on meil 25. Ülejäänud päästekomandodes vastav võimekus puudub ning neid on ligi 40.

Arvestades küllaltki piiratud suitsusukeldumisvõimeliste meeskondade arvu, tekib küsimus – kas oleme liikumas normide muutmise suunas ja aktsepteerime kolmeliikmelist meeskonda suitsusukeldumisvõimelisena? See on tegelikult kriitiline piir, milleni päästemaailmas liigutud ei ole. Astudes sammu neljaliikmelisest miinimumist alla, tähendab see päästetöötajate riskide suurendamist, mis toimub päästjate ohutuse arvel. On tegevusi, mida ei saa teha mingist kriitilisest arvust väiksema koosseisuga. Tehku päästjad oma tööd ükskõik millise intensiivsusega, kuid üksinda kahemehesaaga ei sae.

PÄÄSTERESSURSI ÜMBERJAGAMINE

Mida otsustada ühe-kaheliikmeliste "meeskondadega" komandode

puhul? Leian, et see on praegu peamine puhver. Neid meeskondi tuleb kas suurendada või suurendada nende arvel teisi. Ma ei väida, et ühest või kahest päästjast pole esmareageerijatena üldse kasu. Kindlasti on, aga see pole see, mida meilt oodatakse või mida soovime pakkuda.

Mida varajasemas staadiumis suudetakse alustada tulekahju kustutamist, seda väiksemate jõududega on võimalik abi osutada ning väiksem on ka hilisem ressursivajadus. Siiski on selliste meeskondade tegutsemisvõimalused päästmisel minimaalsed. Olen pigem valmis kuulma kriitikat, et päästeteenistus ei ole piisavalt kiiresti kohale jõudnud, kui et meist seal kohapeal midagi kasu ei ole. Kui säilitame riigis komandosid, millel on vaid "heinte" kustutamise võime, ega suurenda nende arvel elupäästevõimega komandode arvu, siis näitab see päästeteenistuse ebaefektiivsust. Päästeteenistus peab muutuma praegusest efektiivsemaks, ja seda kvaliteedi arvel.

Kui meil on valida kahe halva vahel – rõhutades avalikkusele 98 komando olemasolu, millest enamikus suudetakse osutada mitmetäielikku päästeteenust, või ütlemine, et praeguse isikkoosseisu ja finantseerimise juures on võimalik kvaliteetset päästeteenust osutada 60–70 komando baasil –, tuleb teha valik selline, et me saaks oma tööd hästi teha. Praegune avalikkuse poolt päästeteenistusele omistatud usaldusväärsus on paljuski kui põrsa kotis ostmine.

Päästetööde kvaliteedi tagamiseks tuleb suurendada neljaliikmeliste meeskondadega komandode arvu. Iga esimesena sündmuskohale jõudnud riiklik päästekomando peab olema võimeline päästma iseseisvalt elusid ning alustama efektiivseid tulekustutustöid. Kui selle eesmärgi saavutamiseks liisaressurssi juurde ei tule, siis peab sulgema väikese koosseisuga, ebaefektiivse päästevõimega riiklikke komandosid.

Kontorirotid aeti kuuma ja suitsusesse konteinerisse

Lääne-Eesti Päästkeskuse kontoriametnikud pandi õppepäeval suitsusukeldumise konteineriharjutusega proovile.

Fotod: Häli Rütter

Häli Rütter

Lääne-Eesti Päästkeskuse koolitusbüroo juhataja

Lääne-Eesti Päästkeskus tegi eelmisel aastal algust kontoriametnike õppepäevadega, mille raames on juba mitu põnevat koolitust korraldatud. Kui mullu korraldati ametnikele tuleohutusalaane koolitus koos tulekustuti praktilise õppusega, siis selle aasta mai lõpus avanes vapramatel võimalus teha kaasa suitsusukeldumise konteineriharjutus kuumas keskkonnas. Mõlemad õppepäevad on osalejalt väga positiivse tagasiside saanud ning seetõttu on kindlasti plaanis sellise ürituste sarjaga jätkata.

Õppepäeva eesmärk on tutvustada neile kontoriametnikele, kes iga päev päästetööde valdkonnaga otseselt kokku ei puutu, selle töö sisu ning anda võimalus osaleda harjutustel, mis annavad aimu päästjate raskest ja mitmekesisest tööst. Teiselt poolt aga soovime tõsta osalejate teadlikkust tuleohutuse valdkonnast, millega rohkemal või vähemal määral meist igaüks nii tööl kui ka kodus kokku puutub.

Varasemad õppepäevad toimusid Raplas, kus päästkeskusel olid eraldi koolitusruumid ning võimalus konteineriharjutusi teha. Õppepäeva alustati teoreetilise loenguosaga, kus tuletati meelde eelmisel aastal räägitud ning täiendati teadmisi tulekahju arengu, ohtude ja õige käitumise kohta. Koos vaadati läbi lühikesed õppefilmid ning kuulati hoolega ohutusjuhendeid kuumas keskkonnas tehtava harjutuse sooritamiseks. Kuigi mitmed palju räägitud teemad näivad esialgu lihtsad ning iseenesest mõistetavad, selgus koolitusel ka päris mitu tõsiasja, mis nii mõnegi mõtlema pani.

KEEGI EI JULGENUD MINESTADA

Pärast hommikust klassiruumis

Kõigepealt kuivtrenn ja juhised lektorilt konteineris käitumiseks.

Valmis suitsusukelduma...

...ja konteinerisse.

õppimist siirduti riidelattu ning enamik õrnema soo esindajast sai omale kolm-neli numbrit suurema kaitseriietuse ja suruõhuhingamisaparaadi selga. Selleks hetkeks oli juba selge, et päästjatöö ei ole kerge, sest ainuüksi kaitseriietuse ning hingamisaparaadi kandmine tundus üsna väsitav ja raske. Sel-

lest ei lastud ennast heidutada – vapralt suunduti kuumaks kõetud konteinerisse, kus kõik osalejad, hambad ristis, ka lõpuni vastu pidasid. Keegi lihtsalt ei julgenud minestada, hirmu tunda või väsida ega tahtnud olla n-ö nõrgim lüli. Nii rääkisid väsinud, kuid rahulolevad osalejad hiljem.

Osalejate sõnul oli õppepäev kasulik nii teadmiste saamise kui ka mõnusasti adrenaliini ja igapäevast töösse vaheldust lisamise poolest. Suurim tänu kuulub siinkohal õppepäeva korraldanud lektoritele, kes asjatundlikult õppepäeva läbi viisid ja osalejaid juhendasid. Aitäh, Toomas Sikk ja Kermo Pelisaar!

Head ja praktilised lõputööd arendavad päästeteenust

Päästeasutuste juhid peaksid aktiivsemalt kasutama päästekolledži üliõpilaste ja õppejõudude potentsiaali päästealprobleemide teaduslikul lahendamisel.

Ain Karafin

Päästeameti peadirektori asetäitja

Päästeasutustel on kevaditi hea aeg, sest päästekolledži lõpetajad täiendavad erialaste teadmistega päästeasutuste spetsialistide ridu. Lõpetajad toovad endaga kaasa uusi ideid, kuidas päästeteenust paremaks ja efektiivsemaks muuta.

Eriline hea meel on aga riigieelarvevälistel ametikohtadel (senine termin – kaugõpe) üliõpilaste üle, kes on leidnud aega pere ja töö kõrvalt õppida. Soov end valitud erialal täiendada on hea märk elukestva õppe kui tänapäeva eduka tööelu ühe olulisema põhimõtte käivitumisest päästesüsteemis.

2004. aastal liideti päästekool ja päästekolledž. Ühinemine on toonud mõlema kooli jaoks kaasa selged eelised. Päästekolledži üliõpilastel on avanenud võimalus heaks erialaseks väljaõppeks. Nad saavad kahe semestri jooksul õppida Väike-Maarja kooli tehniliselt hästi sisustatud harjutusväljakutel kogunud erialaspetsialistide juhendamisel. Väike-Maarja päästekool saab aga kasutada akadeemia tugevat teoreetilist baasi.

TEADUSLIKUD LAHENDUSED PROBLEEMIDELE

Viimaste aastate päästekolledži lõputööd on näidanud, et ühinemisotsus oli õige. Olen pikka aega olnud

Sisekaitseakadeemia päästeteenistuse eriala rakenduskõrgharidusõppe lõputööde kaitsmise komisjoni liige. Senini peamiselt teoreetilise kallakuga lõputöödele on järjest rohkem lisandunud praktilise väärtusega ja rakenduskõrgkooli nime väärivaid lõputöid. Esitan mõned näited selle aasta lõputööde kaitsmistelt.

Sel aastal oli hulk töid, milles pakutud lahendusi saab päästeasutustes igapäevatoos kohe kasutusele võtta. Hea analüütilise materjali ja asjalike ettepanekutega jäid meelde lõputööd, mille autorid olid Tagne Täht, Heiki Soodla, Marko Soontalu, Renee Tammet, Tõnu Vare, Lennart Ambos.

Sellel kevadel on olnud ridamisi suuri metsatulekahjusid, kus otsustava tähtsusega on tulekustutusvee õigeaegne ja õigesti kogustes tulekahjukohale juhtimine. Ühest selle aasta lõputööst saab päästetööde juht konkreetsed juhised veevarustuse korraldamiseks. "Tuletõrjevoolikute tootlikkuse arvutamise tulemustele tuginedes julgub autor öelda, et 77-millimeetrist voolikuliini ei ole otstarbekas moodustada üle kilomeetripikkuste vahemaade taha ning 150-millimeetrise voolikuliini võimalikust tootlikkusest suudame ilma ülepumpamiseta ära kasutada ainult pool. Vee pumpamisel kahe või enama erineva pumbaga ühisesse voolikuliini veendus autor, et voolikuliini takistus ei tohi ületada väiksema pumba poolt tekitatavat pumbarõhku või vastasel juhul lakab nõrgem pump töötamast."

ENNETUSTÖÖ EFEKTIIVSUS

Viimastel aastatel on päästeasutustes suurt rõhku pandud ennetustööle. Me oleme algatanud hulga mitmesuguseid projekte, et vähendada tulekahjudes hukkunud inimeste arvu. Ideid eri meetodite kasutamiseks inimeste tuleohutusalase teadlikkuse tõstmisel oleme ammutanud naaberriikide ja Eesti teiste organisatsioonide kogemustest. Nüüd on

aeg teha esimesi kokkuvõtteid, milline on eri projektide efektiivsus.

Tänuväärset abi saab siin pakkuda päästekolledž. Selle aasta ühes lõputöös uuriti, millise tulemuse on andnud koolides korraldatud tuleohutusalane koolitus: "Läbiviitud uuringust selgus, et üldiselt on projektipõhine koolitus maakonna üldhariduskoolide õpilaste ohutusalast teadlikkust suurendanud. Ankeetküsitluse andmetel on tuleohutusalase koolituse läbinud ja sellelaadset koolitust mitteläbinud õpilaste teadlikkuse erinevus 10%. Paremate õpitulemuste saavutamiseks tuleb teoreetilise sõnumite käsitlemine siduda nende praktiliste oskuste õpetamisega, mida saavad lapsed kasutada hädasolija abistamiseks."

ATS-I VALETEATED

Oluline osa tulekahjude kiirel avastamisel ja inimeste päästmisel on automaatsetel tulekahjusignalsatsioonisüsteemidel (ATS). 2001. aastal käivitatud projekti ATS-i ühendamiseks häirekeskustega suhtuti päästeasutustes esialgu tõrjuvalt, sest häire korral oletatavale tulekahjukohale jõudmisel selgus sageli, et tegemist oli ATS-i valeteatega. Oluorra parandamiseks on vaja uurida, millest on valeteated põhjustatud. Seejärel saame võtta meetmeid tulekahjusüsteemide töökindlamaks muutmiseks.

Päästekolledži lõpetaja tegi analüüsi ATS-i poolt häirekeskusesse saadetavate tulekahjuteadete kohta: "2007. aasta andmete põhjal sai häirekeskus 1001 ATS-i tulekahju häireteadet, millest "reaalseid sündmusi" oli ainult 39 – vähem kui 5%

kogu teadetest. "Reaalsest sündmustest" oli tulekahjusid viis – põlesid külmiku trafomähis, haiglavoodi mootor, kätkekuivati, köök ning seinal juhtmed. Nende sündmuste puhul oli häireedastus väga olulise tähtsusega, kuna tegemist oli tulekahjudega, mis oleksid võinud lõppeda tunduvalt raskemate tagajärgedega."

LAHENDUS KANNATANU LEIDMISELE

Inimeste päästmisel tulekahju korral on ajal otsustav tähtsus. Iga kaotatud sekund võib tähendada elu. Tulekahju avastamise seadmed ja päästajaid sündmuskohal abistav tehnika on viimasel kümnel aastal jõudsasti arenenud, kuid kannatanute otsimisel suitsuses keskkonnas ei ole olukord muutunud. Üliõpilase katsetatud infrapunaakaamera saab võib-olla pakkuda sellele probleemile lahenduse: "Uuringu tulemustele tuginedes julgen lõputöö autorina väita, et päästjatele on kehtestatud kõrged nõudmised terviseseisundi ja füüsilise vormi suhtes, kuid sisetulekahju tingimustes töötavad nad tavavarustusega võrdväärselt raske puudega inimestega, kes ei kuule ega näe. Eelnevat väidet tõestavad töös väljatoodud katsete tulemused, kus uude tehnoloogia kasutuselevõtt võimaldab oluliselt efektiivsemalt teostada päästetöid suitsusukeldumisel. Keskmiseks tulemuseks hindab autor testide põhjal, et infrapunaakaameraga on võimalik üheksa korda kiiremini sisetulekahju olukorras ruume läbi otsida, seega on inimeste päästmise võimalused tunduvalt suuremad."

Hea meel on tõdeda, et aasta-aastalt on positiivselt meelde jäävate lõputööde arv suurenenud. Soovin kõigile lõpetajatele koolis omandatu ellurakendamist oma igapäevases töös. Jätkugu kooliga kaasaskäivat uute võimaluste otsimise ja tegutsemistahet! Ärge peljake ka esialgu ebatraditsioonilisena tunduvald lahendusi, päästealas on veel palju lahendamist vajavaid probleeme!

Aasta aastalt on positiivselt meelde jäävate lõputööde arv suurenenud.

Haritud päästeteenistuja annab rohkem kindlustunnet nii endale kui päästealale

Lisaks sellele, et teisi Sisekaitseakadeemia Päästekolledžisse õppima suunata võiksid päästeala inimesed ka ise oma teadmisi ja oskusi seal samas koolis pidevalt täiendada.

Reimo Raja

Toimetaja

Päästeameti personali- ja asjaajamise büroo juhataja Katrin Peets ja päästetööde osakonna juhataja Kuno Tammearu räägivad, et kõrgem haridus annab kahtlemata oluliselt paremad võimalused karjääriredelil ülespoole liikuda, millega kaasneb muidugi ka suurem palganumber. Omandatud kvalifikatsioon muudab töötaja liikumise nii karjääriredelil kui ka päästeasutuste vahel oluliselt mugavamaks ja lihtsamaks.

Laiapõhjalisem haridus on ühtlasi justkui ka garantii ja seda eelkõige just päästjatele endile. Päästja töö nõuab tugevat ja vastupidavat tervist. Kui inimest peaks tabama trauma või terviserike, mille tagajärjel ei ole tal võimalik enam päästjana töötada, siis võimaldab kõrgem haridusaste jätkata tööd ametnikuna.

Aga mis saab päästealal töötava inimese sissetulekust, kui otsustatakse oma erialast teadmiste- ja oskuste baasi päästekolledžisse täien-

dama minna? Keskmine palganumber tiksus pangakontole õpingute ajal samas tempos edasi. Rääkimata veel tasuta söögist, riietest, elamisnast ja headest sportimisvõimalustest kooli poolt. Ehk sisuliselt makstakse korralikule haridusele veel kuhjaga peale, samas kui paljudes teistes koolides maksavad õppurid oma teadmistejanu rahuldamise ise kinni.

Koolituse poole pealt on päästekool kindlasti palju efektiivsem juba seetõttu, et seal on olemas vajalik ja kvaliteetne õppebaas ning tehnika. Sellise tasemeni päästeasutuste koolitusvahendite ja õppetehnikaga ei küündi.

Mainimata on jäänud aga veel see kõige olulisem. Iga koolilõpetanu teab väga hästi, et haridust tõendavast dokumendist on tihtipeale tunduvalt tähtsam sotsiaalne võrgustik – kõik need inimesed, kellega koos sai koolipinki nühitud ning kellega edaspidi saab julgelt ja avameelselt päästealaseid küsimusi lahendada või siis juba vabamas olustikus koos mõnusalts koos aega veeta.

Päästja kutseõpe

Päästja 1

Sellele vastava kvalifikatsiooni saab läbides 200 tundi kursusi – see on miinimumtase. Töötada on selle haridusega võimalik nii päästja kui ka vanempäästjana.

Päästja 2

Seda kvalifikatsiooni on võimalik saada läbides Väike-Maarja päästekooli päästeeriala. Saab teha ka eksternina. Annab oluliselt laiahaardelisema teadmiste- ja oskustepagasi. Päästja 1 omandajatel jääb läbimata näiteks nii keemia- kui ka pinnalt-pääste õpe.

Aga milleks siis päästja 1 kursused? Paraku ei jõuta kõiki kooli saata ning igaüks ka ei taha sinna minna. Probleem seisneb ka

selles, et päästja 2 kvalifikatsiooni omandamiseks korraldatakse vastuvõtt kaks korda aastas (augustis ja jaanuaris), päästja 1 puhul antakse aga kohe 200-tunnine väljaõpe, et oleks võimalik koheselt tööle asuda.

Päästespetsialist

Õppides aga päästespetsialistiks saab lõpetanu asuda tööle näiteks meeskonnavanemana, rühmapealiku, operatiivkorrapidajana või komandopealiku. See eriala annab põhjalikud teadmised päästetööde üldisest töökorraldusest, taktikalisest juhtimisest jne. Kursuse lõpetanu tunneb päästjate valdkonda, oskab juhtida päästemeeskondi, orienteerub seadusandluses ning oskab oma meeskonda motiveerida, koolitada ja õpetada. Sellega kaasneb ka suurem enesekindlus kriitilises olukorras sündmuskohtal tegutsemiseks.

Päästeteenistujate ametinimetustele vastavad ametikohad päästeasutustes

1. Päästeamet:

ametinimetused	ametikoht
päästepeadirektor	peadirektor;
päästedirektor	peadirektori asetäitja;
päästepealik	juhataja;
	juht;
päästepeaspetsialist	peaspetsialist;
päästejuhtivspetsialist	juhtivspetsialist;
päästevanemspetsialist	vanemspetsialist;
päästespetsialist	spetsialist.

2. Päästeameti struktuuriüksus demineerimiskeskus:

ametinimetused	ametikoht
päästepealik	juhataja;
	juhataja asetäitja;
päästepeaspetsialist	peademineerija;
	peaspetsialist–
	künooloog;
	ekspert;
	peaspetsialist;
	peaspetsialist–
	lõhkematerjaliloo
	juhataja;
päästejuhtivspetsialist	juhtivdemineerija;
	juhtivdemineerija–

päästevanemspetsialist

päästespetsialist

3. Päästekeskus:

ametinimetused	ametikoht
päästedirektor	direktor;
päästepealik	juht;
	juhi asetäitja;
	juhataja;
päästepeaspetsialist	peainspektor;
	peaspetsialist;
päästejuhtivspetsialist	juhtivinspektor;
	juhtivspetsialist;
	komandopealik
	(III grupp);
	komandopealiku
	asetäitja (III grupp);
	vanemoperatiiv-
	korrapidaja;
päästevanemspetsialist	komandopealik

	(I ja II grupp);
komandopealiku asetäitja	(I ja II grupp);
	vaneminspektor;
	vanemspetsialist;
	operatiivkorrapidaja;
	rühmapealik;
päästespetsialist	spetsialist;
	meeskonnavanem;
päästja	juhtivpäästja;
	vanempäästja;
	päästja; operatiiv-
	autojuht; pääste-
	vahendite tehnik.
4. Häirekeskus:	
ametinimetused	ametikoht
päästedirektor	direktor;
päästepealik	direktori asetäitja;
	juhataja;
päästepeaspetsialist	juhataja asetäitja;
	peapäästekorraldaja;
	peaspetsialist–arst;
	peaspetsialist;
päästejuhtivspetsialist	juhtivpäästekorraldaja;
päästespetsialist	päästekorraldaja;
	spetsialist.

Päästetöö – elutähtis amet

Alles nüüd, viibides kottpimedas suitsuses ja põlevas ruumis, olles kuuma leegi eest riidetud kaitserõivastusse ning kandes seljas rasket hingamisaparaati, mõistsin ma, et mul on harukordne võimalus töötada koos kangelastega

Liina Lipp

Ida-Eesti Päästkeskuse avalike suhete büroo juhtivspetsialist

Ühel märtsikuu päeval põletasid Ida-Eesti Päästkeskuse päästjad õppuse eesmärgil maha lagunenud maja. Lisaks päästjate iga-aastasele kohustuslikule suitsusukeldumisharjutuste läbiviimisele avanes võimalus vaadelda tulekahju arengut hoones ka päästeala ametnikel, kes oma igapäevases töös reaalse tulekahju kokku ei puutu. Nende hulgas olin ka mina. Kogemus, mille sain, oli ühtlasi nii põnev kui ka hirmuäratav. Alles nüüd, viibides kottpimedas suitsuses ja põlevas ruumis, olles kuuma leegi eest riidetud kaitserõivastusse ning kandes seljas rasket hingamisaparaati, mõistsin ma, et mul on harukordne võimalus töötada koos kangelastega. Need mehed riskeerivad oma eluga, otsides pimedas ja põlevas tundmatus hoones tulle jäänud inimesi. Sellest hetkest peale kuulub kogu minu ausus priitsimeestele.

ALATI EES MIDAGI UUT

Päästjate töö on tänapäeval väga mitmekülgne. Pärast häirekellade helinat ootab alati ees midagi uut. Lisaks tulekahjude kustutamisele tuleb priitsimees appi abitusse seisundisse jäänud loomale, likvideerib tormikahjustusi, käib abiiks varingutel, päästab uppujaid. Viimasel ajal üha sagedasemad liiklusõnnetuste tõttu on tulekorjuja see, kes sõidab välja, et puhastada sõidutee mahavoolanud õlist või löikab välja autovrakki kinni jäänud inimese. Tulekorjujaameti juures võib pidada igapäevaseks vaid õppusi, samuti hooldus- ja majandustöid, sest päästeautod on täis varustust, mis vajab pidevat hooldamist.

Selle aasta alguses võeti riigikogu vastu päästeteenistuse seadus, mis esimest korda loob võrdsed töötingimused ja garantiid kõigile päästetöötajatele. Seaduse eesmärk on tagada sotsiaalsed tagatised. Näiteks on päästjatel võimalus kolm aastat enne pensioniiga minna pensioniootele nii, et nende pension ei kahane (pensionisüsteemist saab lähemalt lugeda eelmisest Häirest

artiklist "Väljateenitud aastate pension" – toim).

TASUTA SÖÖK JA ELUKOHT

Päästealast haridust on võimalik omandada Väike-Maarja Päästekoolis ning Sisekaitseakadeemias. Päästekoolis omandatakse tulekorjuja-päästja, päästespetsialisti ja päästekorraldaja eriala. Õppeajal harjutatakse nii tavapärasest tulekustutamist kui ka ekstreemsemat nõõripäästet või pinnapäästet, käiakse tutvumas pommirühma, lennujaama päästeteenistuse ja muude tavainimestele suletud asutustega. Kindlasti ei saa mainimata jätta, et riik hoolitseb päästjaks õppijate eest, tasudes kogu õppeaja vältel söögi, riietuse ja elukoha eest. Pärast rasket koolipäeva on võimalik nautida saunamõnuseid ning puhata äsja uuendatud ühiselamus, kus on suurepäraseid olme- ja vaba aja veetmise võimalused.

Päästealast kõrgharidust saab omandada Sisekaitseakadeemias, õpe kestab neli aastat. Esimesel aastal läbitakse tulekorjuja-päästja õpe Väike-Maarja Päästekoolis, selle lõpetamisel jätkatakse õpinguid Tallinnas. Õppekavas on reaal-, haldus-, õigus-, sotsiaal- ja käitumisteadused ning keeled. Matemaatika, keemia ja inseneritehnoloogiliste õppeainete raames tehakse Tallinna Tehnikaülikoolis laboritöid ning tutvutakse Eesti ohtlike ettevõtetega.

Sisekaitseakadeemia päästekolledži lõpetanu saab päästkeskustes valida eri ametikohtade vahel. On võimalik töötada päästetööde spetsialistina, tuleohutusjärelvalve inspektorina, ennetustöö või kriisireguleerimise spetsialistina, koolituse spetsialistina ja teistel erialadel, mille põhitegevus on operatiivse valmisoleku tagamine.

Kui just Sinu kutsumuseks on päästa inimelusid, kaitsta nõrgemaid ning väärtustada turvalist elukeskkonda, siis õpi päästetöötajaks!

••1•• Ida-Eesti Päästkeskuse avalike suhete büroo uus töötaja Liina Lipp proovis, mis tunne on viibida suitsuses ja põlevas majas.

••2•• Suitsusukeldumise harjutamine (majapõletamisõppus) on päästjatele igal aastal kohustuslik.

Fotod: Raivo Saare

Messi küllastajatele tutvustati stressivaba ja ohutut eluviisi

Tervise- ja ohutusmessi „Väärtusta elu“ avas Ida-Eesti Päästkeskuse koordinatsiooniteenistuse juht Maido Nõlvak sõnadega: „Messi küllastajatele avaneb saladus, kuidas elada stressivabalt, tervislikult ja ohutult.“

Liina Lipp

Ida-Eesti Päästkeskuse avalike suhete büroo juhtivspetsialist

24. mail toimunud messi küllastajatel oli võimalus tutvuda erinevate tervise hoidmise, taastamise ja kaitsmise võimalustega. Mitmed ametid ja ühendused andsid nõu kodu ja piirkonna turvalisemaks muutmise kohta. Nööbist sai kinni võtta ka korstnapühkijatel, kes paistsid silma oma uhke riietusega. Korstnapühkijaid tundsid siirast huvi, kas inimeste kodudes olevad küttekehad on terved ja korras. Lisaks panid nad südamele, et kõiki korstnaid, ahjusid ja pliitisid tuleb kindlasti igal aastal vähemalt enne kütteperioodi algust puhastada.

Oma tooteid pakkusid erinevad loodustoodete müügifirmad, tervislike toitude ja toiduainete pakkujad ning ravimifirmad. Messiküllastajad said soovi korral teha erinevaid tervisemõõtmisi või osta koju mõni stressi maandav ja tervist taastav seade. Näiteks sai messil proovida massaažiaparaati, mis masseerib selga sõna otseses mõttes tugitoolist tõusmata.

Alates keskpäevast toimusid igal täistunnil erinevad loengud tervise- ja ohutusspetsialistidelt. Tuleohutusspetsialist rääkis suitsuanduri kui elupäästja vajalikkusest

Lääne-Virumaa päästjad saagisid avariisest autost välja ühe „vigastatu“. Foto: Liina Lipp

ning näitas dramaatilist õppefilmi „Miks see just meiega juhtuma pidi“, milles jagatakse teadmisi, kuidas tulega ohutult ringi käia.

Samal ajal, kui emmed-issid uudistasid ja katsetasid messil pakutut, mängisid lapsed Mesimummu mängutoas või täiendasid oma teadmisi politsei, päästeteenistuse ja teedevalitsuse eestvedamisest. Lastes tekitas palju elevust ja rõõmu Nublu külaskäik, kes lisaks

sõbralikule paile manitses lapsi tikudega mitte mängima.

Tegevust jätkus ka Rakvere spordihalli parkimisplatsil, kus võis enda peal ära proovida, kui vajalik on autoga sõites kasutada turvavööd isegi nii väikesel sõidukiirusel, nagu seda on seitse kilomeetrit tunnis.

Kõige põnevam tegevus parkimisplatsil toimus päeva lõpus, kui päästjad näitasid, kuidas lõigata-

se lahti avariis kahjustada saanud autot, et vigastatud inimene kiiresti välja saada. Selleks oli platsile toodud vana Ford. Et olukord võimalikult ehtne tunduks, istus üks päästjatest autoroolis.

Messil sai iga huviline leida endale midagi sobivat. Eesmärk, tutvustada inimestele erinevaid elu turvalisemaks muutmise võimalusi, sai täidetud tänu messi korraldajatele ning kõikidele osalenutele.

Eesti Tuletõrjemuuseum ootab päästealaga seotud esemeid

Viimase 15 aasta lünkliku kogumistöö tõttu on suur osa tuletõrjeajaloost jäänud jäädvustamata. Pöördume teie poole palvega anda meile märku huvitavatest tuletõrjealastest leidudest, mida olete kusagil näinud või mille kohta kuulnud. Oleme huvitatud esemetest, mis hõlmaks tuletõrje-päästealast tegevust nõukogude perioodist (võimalusel ka varasemast ajast) tänapäevani välja. Kogumistöö eesmärk on täita tühik meie tuletõrjekultuuri ajaloos ja anda meie lastele, laste-

lastele võimalus sellega tutvuda.

Kahjuks satuvad paljud tuletõrjeesemed välismaale või ei osata hinnata nende ajaloolist väärtust. Kuid teie kaasabiga on neid võimalik säilitada muuseumis ning eksponeerida näitustel. Materjalide koondamine muuseumi annab võimaluse kõikidel huvilistel neid hõlpsamini uurida.

Andke meile teada, kui teil või teie tuttavatel on kasutult seisma jäänud tuletõrjesümbolitega esemeid, fotosid, vormielemente,

kustutusvahendeid jms. Kogumist väärib ka teave, mis seostub eseme päritolu ja legendiga. Rõhutame, et ka nõukogude aeg on juba ajalugu ning tollased mälestused, esemed ja vormiriided on muuseumile samuti väärtuslik materjal.

Alates 2006. aastast asub tuletõrjemuuseum päästeameti majas Raua 2. Kolimine Vana-Viru aadressilt on toonud muuseumiellu kaasa palju segadust, remondi ja töötajate nappuse tõttu on veninud eksposit-

siooni avamine. Sellele vaatamata on sinna aastakümnete jooksul talletatud ajalugu jäädvustatud. Sügisel kavatseme avada ühe osa näitusest, kuid ka praegu on võimalik uurijatel meilt saada materjale ja teavet.

Tiina Saksakum
direktori kt

Raua 2, 76608 Tallinn
telefon 644 4251

info@tuletõrjemuuseum.ee

Fotoringkäik Kilingi-Nõmme uues

Jaanipäeval avati Kilingi-Nõmmel politseinike ja päästjate värskest renoveeritud hoone. Tegemist on vabatahtliku tuletõrjeseltsi ajaloolise majaga, kus pärast põhjaliku remonti asuvad konstaablijaoskond ja päästekomando. Kilingi-Nõmme päästekomando pealik Olev Paukson tutvustas lahkelt värskest renoveeritud hoone ajalugu ja päästekomando sisseseatud ruume.

Sirle Matt

Lääne-Eesti Päästkeskuse avalike suhete büroo juhataja

••1••

Renoveerimistöid alustati hoones novembris 2007. Politseinikud kolisid oma ruumidesse sisse paar kuud tagasi, mai alguses. Päästjad jäid remonditööde ajaks oma hoonesse, kolides vastavalt tööde järjele esimesele või teisele korrusele.

Renoveeritud majas on politseinikel ja päästjatel, kummalgi kasutada eraldi sissepääsuga tiib. Päästjate poole peal asuvad kahel korrusel kaks töökabinetti, õpeklass ja komando olmeruumid. Konstaablijaoskonnas on peale politseinike tööruumide ka kõikidele nõuetele vastav ajutise kinnipidamise kamber. Päästeautod seisavad üle hoovi asuvates pitsikuuris ja kõrvalhoones.

••2••

1904. aastal valminud Kilingi-Nõmme priitahtlike tuletõrjajate seltsi maja oma algusel kujul. Nõukogude aja algaastatel koliti sinna kultuurimaja ning päästjad peletati üle hoovi asuvasse pitsikuuri, äärmiselt kitsastesse oludesse. 1950-ndatel sai tuletõrje oma ajaloolises hoones tagasi kaks ruumi. Vahepeal oli majas aga tulekahju, mis hävitas kaks kolmandikku hoonest. Hävinud osa ei taastatud ning nüüd on ehitis väiksem kui algul. Tuletõrje sai kogu hoone oma valdusse tagasi 1971. aastal, kui kultuurimaja välja kolisid.

Kilingi-Nõmme ajalugu uuriv Olev Paukson ütleb, et eelmise sajandi alguses oli linnas kaks kõva organisatsiooni – karskusselts ja vabatahtlike tuletõrjajate selts, kes omavahel konkureerisid.

••3••

Komandopealiku Olev Pauksoni töökabinet on nagu muuseum, kuhu peale tuletõrjeeksponaatide on kogutud ka teisi Kilingi-Nõmme ajalugu puudutavaid esemeid. 1994. aastast komando tegemisi juhtiv Olev Paukson näitab kommunaatorit ehk telefoni keskjaama, mis oli omal ajal Kilingi-Nõmmel kasutusel.

••4••

Täna on valves päästjad Sven Koovit ja Riho Mägi (istub tugitoolis). Riho täitus 1. juunil neliteist aastat päästealal töötama asumisest. Koos komandopealik Olev Pauksoniga on nad Kilingi-Nõmme komando kõige staažikamad töötajad. Riho räägib, et juba mitu aastat tagasi unistati teise korruse ruumide väljaehitamisest. Siis oli küll idee teine korrus välja ehitada külaliste tarbeks ja silmas peeti just Soome Kirkkonnummi valla tuletõrjajaid, kellega Kilingi-Nõmme päästjatel on juba aastaid kestnud sõprusidemed. Soomlastelt on saadud neli tuletõrjeautot, mida endised omanikud käivad pea igal aastal vaatamas.

Teleri kõrvalt asuvast avatud uksest pääseb meeskonnavaneema väikesesse töö- ja puhkeruumi. Selle ruumi seinal ripuvad fotod kõigist neljast Kilingi-Nõmme meeskonnavanemast.

••5••

Köögis lõhnas sel päeval hernesupi järele. Pärnust pärit kasutatud kontorimööbel on oskuslikult kohandatud kööginurgamööblik. Sööki valvav Sven Koovit on töötanud päästekomandos juba kolm aastat ning ta teine amet on kooli kergejõustikutreener.

politsei ja pääste hoones

••6••

Riho Mägi näitab VIP-looži (nagu mehed ise rõdu nimetavad), kuhu pääseb õppetoad. Laululavale avaneva vaatega päästekomando rõdule mahub ära kaheksa inimest – see on meestel praktiliselt järele proovitud. Muide, need on parimad kohad Kilingi-Nõmme suveias toimivate kontsertide jälgimiseks. Jaanilõkke materjal on ka silma all, et kellegi kuri käsi seda enne õiget aega põlema ei paneks, nagu nii mõnelgi pool Eestimaal sel aastal enne jaanipäeva juhtus. Riho meenutab, et kümmekond aastat tagasi oli küll laululava ühest nurgast pisut põlenud, tulekahju avastas varahommikul koristaja. Põhjenduseks võib muidugi tuua selle, et siis ei olnud ka veel rõdu, kust saaks ümbritsevat jälgida.

••7••

Lehtla päästekomando sisehoovis. Viimased ettevalmistused komando avamise peoks. Olev Paukson korjab lehtla laualt kokku viimaseid remondimaterjale.

Komando kõrvalhoones seisab paakauto, mille alusvanker on toodud Soomest ja paak ise peale pandud. Seal on ka kangi- ja hingamisaparaatide hooldusruum.

Ülejäänud päästeautod on parkitud teisel pool päästekomandot asuvasse pitsikuuri, kus on ka torn voolikute kuivatamiseks. Kõrvalhoone ja pitsikuur on päästemeeste endi remonditud. Renoveerimistööd teinud firma tegutses ainult komandohoones. Paukson ütleb, et päästjad kasutavad komando korrashoidmisel ära oma teisi oskusi: kes oskab värvida, kes plaatida.

••8••

Komandopealik Olev Pauksonil kodus. Paremal seisev mannekeen on riietatud eelmise vabariigi aegsesse pitsimehevormi Olevi endise naabrimehe vana foto järgi. Mehel on ka paarikümnekesemeline päästjate vormimütside kogu.

Miks hoolde- ja vanadekodud

Tulekahju varajasele avastamisele ja personali koolitusele tuleb hooldekodudes pöörata oluliselt rohkem tähelepanu, leiab Põhja-Eesti Päästkeskuse avalike suhete büroo juhataja Peeter Randoja.

Peeter Randoja

Põhja-Eesti Päästkeskuse avalike suhete büroo juhataja

Aprilli lõpus külastas Põhja-Eesti Päästkeskuse juhtkond Paunküla hooldekodu. Seda ei juhtu just kuigi tihti, et asutust sellisel kõrgel tasemel külastatakse, aga tegemist on ikkagi suure riskiastmega objektiga.

Esmapilgul tundub küll, et hooldekodu on täiesti tavaline ühiskondlik hoone. Paraku annavad kümned tulekahjud üld- ja erihooldekodudes nii Eestis kui ka meie naaberriikides märku sootuks teistsugusest situatsioonist. Tulekahjude tagajärjed hooldekodudes on olnud kohutavad ja need sunnivad tõsiselt mõtlema ja probleeme analüüsima. Endiselt on probleemiks tuleohutuse tagamine hoonetes. Kuna suhteliselt palju suurema hooldatavate arvuga hooldekodusid asub endistes mõisahoonetes, nõuab oluliste tuleohutusnõuete täitmine hoonete eripärast lähtudes tunduvalt suuremaid kulutusi. Iseenesest ei ole nõuete täitmine keeruline, kuid takerdub kas rahaliste vahendite puuduse või personali oskamatuse ja vähese koolituse taha.

Eestis toimunud tulekahjustest väärivad märkimist need, mis juhtusid 22. jaanuaril 2006 Harjumaal Paunküla hooldekodus, sama aasta 8. novembril Kose haiglas ja 5. veebruaril 2007 Lehtmetsa sotsiaalmajas. Õnneks ei arenenud põlengud piisavalt kiiresti ja päästjad suutsid lokaalsed tulekolded küllaltki ruttu likvideerida. Kuid korrused täitusid siiski suitsuga ja see on alati raskendav asjaolu luure teostamisel, evakuaatsiooni korraldamisel ja tulekustutustööde tegemisel.

Neist kõige tähelepanuväärsem toimus Kose haiglas. Tulekahju puhkes varahommikul tuberkuloosiosakonna palatis, kus viibis üks inimene. Automaatne tulekahjusignalisatsioonisüsteem tööle ei rakendunud. Tulekahju avastas valvesanitar, kes edastas teate häirekeskusesse kell 4.31. Haiglas

viibis 60 patsienti ja kaks haiglatöötajat. Töötajad patsiente ei evakueerinud ja põlevasse palatisse ei suutnud nad siseneda paksu suitsu tõttu. Väljakutse esmane prioriteet oli kaks, kuid seda suurendati astme võrra. Sündmuskohale saadeti kuus põhiautot, kaks paakautot, autoredel, kolm kiirabibrigaadi ja operatiivkorrapidaja. Tulekahju likvideeriti kell 4.55. Põlevas palatis olnud patsient hukkus. Ka selle õnnetuse puhul torkab kohe silma, et tuleohutusala puudused objektile ja tagajärjed on omavahel seotud, sest tulekahju varajase avastamise süsteem ATS ei hakanud tööle. Samuti ei olnud asutuse personal valmis evakuaatsiooni korraldama enne päästemeeskondade kohalesaabumist.

TÜÜPILISED PUUDUSED

Harju maavalitsuse selle aasta andmete põhjal on Harjumaal ööpäevaseid hoolekandeesutusi 17 (eri- ja üldhooldekodud, laste- ja noortekodud) ning päevaseid 12 (sotsiaal- ja päevakeskused ning sotsiaalmajad). Üldjuhul asuvad hooldekodud hõredalt asustatud piirkondades, kaugel suurematest keskustest. Siit tuleneb esimene probleem, mida märkame ka eespool kirjeldatud tulekahjude puhul – päästekomandod asuvad kaugel ja kohalejõudmise aeg on pikk. See on küllaltki oluline tegur, mis mõjutab tulekahju arengut ja päästetöid. Hooldekodudes, kus on kohati kuni 200 patsienti, töötab öövahetuses paar-kolm inimest ja pole keeruline teha järeltust, et evakuaatsiooni korraldamine käib neile üle jõu, rääkimata tulekustutamistest. Vaatamata sellele tuleb just tulekahju varajasele avastamisele ja personali koolitusele pöörata erilist tähelepanu. Raske on leida lahendusi olukorrale, kus raske puudega patsiendid on lukustatud kahekorruselise puitmaja teisel korrusel asuvasse palatisse, nii nagu see on Munalaskme hooldekodus. Paljud hooldekodud on vanades ehitistes, mistõttu osa nõuete täitmine, eriti mis puudutab

Selles Kose haigla voodis hukkus patsient hooletu suitsetamise tagajärjel.
Foto: Põhja-Eesti Päästkeskus.

evakuaatsiooni, on keeruline ja tarvituse tuleb võtta alternatiivsed meetmed. Teatud juhtudel, nt kui vana ehitist on amortiseerunud ja tuleohutusnõuete täitmine probleemiline, on otstarbekas ehitada uus hoone. Elektriseadmete rike on üks levinumaid tulekahjude põhjuseid, kuid ka selles valdkonnas on hooldekodudes puuduseid. Inspekterimisel on avastatud elektrijuhtmeid, mis on paigaldatud juba 50 aastat tagasi.

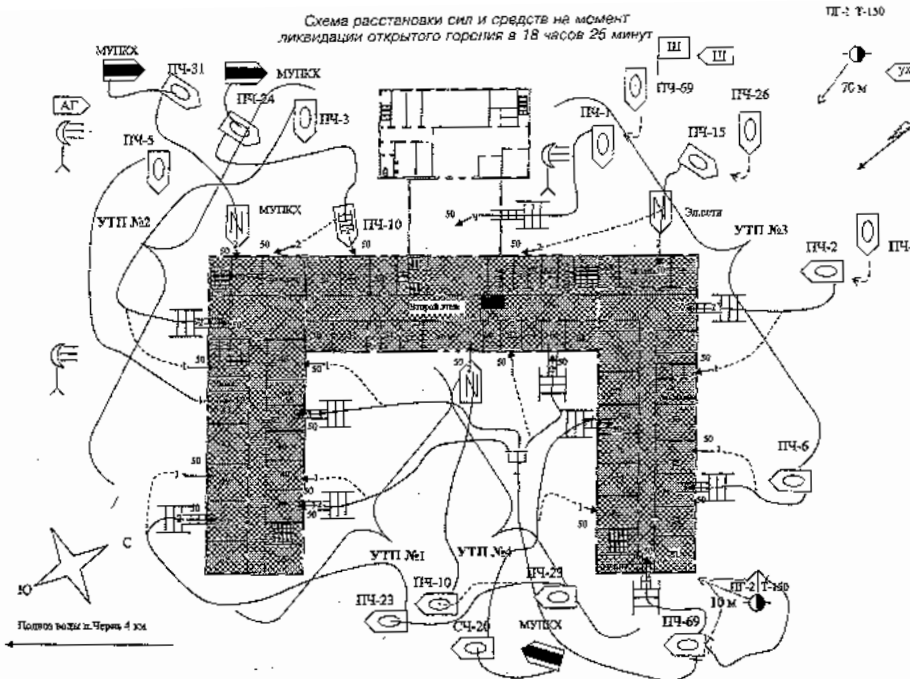
32 HUKKUNUGA TULEKAHJU

Hooldekodude turvalisusega on hädas ka kõik meie naaberriigid. Kõige ilmekam oleks siinkohal paralleelile tuua Venemaaga. Seal ei ole hooldekodudes toimuvad tulekahjud juba pikemat aega harulduseks. Nendega ollakse justkui harjutud. Vaatamata sellele, et tuleohutusjärelevalve inspektorid teevad suuri jõupingutusi antud objektide tuleohutuse parandamiseks, puhkevad hooldekodudes endiselt tulekahjud

ja tihti on need raskete tagajärgedega.

Üks suuremaid tulekahjusid puhkes Venemaal Tuula oblastis Velje-Nikolskoje küla invaliidide- ja vanadekodus. Tulekahjule eelneval perioodil olid tuleohutusjärelevalve inspektorid tuvastanud hulga tuleohutusnõuete rikkumisi. Näiteks puudusid automaatne tulekahjusignalisatsioonisüsteem ning automaatne tekstiline teadustussüsteem, põõningu puitkonstruktsioonid olid tulekaitsevõõbaga töötlemata jne. Samal ajal oli osa nõudeid täidetud. Näiteks olid esimese korruse akendelt eemaldatud raudtrellid, tulekustuteid oli piisavas koguses, personalile olid soetatud personaalsed Feniksi kaitsevahendid (kapuutsid, mis kaitsevad kuumade ja mürgiste põlemisgaaside eest) ja dokumentatsiooni põhjal selgus, et objektile on korraldatud praktilisi õppuseid. Kahjuks ei piisanud ainult nende meetmete tarvitusele

on erilise tähelepanu all?

Päästetööde skeem Venemaa Tuula oblasti Velje-Nikolski küla Tšernski invaliidide- ja vanadekodus kell 18.25 hoone täispõlemise ajahetkel. Lipp – staap, ПЧ – päästekomando, УПП – tööõik,

võtmisest. Olulisteks teguriteks, mis soodustasid tulekahju arengut ja massilist inimeste hukkumist, olid hiline tulekahju avastamine ja sellest teatamine ning tulekahju kiire levik. Nagu eespool juba mainitud, puudus hoones automaatne tulekahjusignalisatsioonisüsteem. Kuna ehitus oli poole sajandi vanune, puust vahelagedega ja osaliselt puitsõrestikvaheseintega, siis eriti algstaadiumis arenes tulekahju suurel määral varjatud kujul. Avastamise hetkeks oli see juba sedavõrd suur, et tulekustuteid enam kasutada ei saanud. Valvepersonal avas põhjapoolsed evakuaatsiooniuksed, aga lõunapoolsete avamiseks jäi jõust puudu. Siinkohal tuleb pöörata tähelepanu hoonetes tihti esinevale puudusele, siis kas evakuaatsiooni pääsüd jäigalt suletud turvalisuse eesmärgil (varaste vastu), lukud katki, võtmeid ei leita üles või takistavad evakuaatsiooni mööbel ja muud seadmed või materjalid.

Kuna tulekolle asus teisel korrusel ja ruumid olid täitunud paksu suitsuga, siis ei õnnestunud töötajatel sinna minna ning nad alustasid evakuaatsiooni esimesel korrusel. Esimene tuletõrjemeeskond jõudis sündmuskohale 20 minutit pärast teatamist. Hooldekodus oli kokku 277 patsienti ja kümme töötajat. Esimeselt korruselt päästeti

91 ja teisel korrusel tõmberdelite abil 32 inimest. Asutuse esindajatele tekitas raskusi evakueeritute kokkulugemine. Siinkohal on jällegi tegemist tüüpilise probleemiga, millega toimetulek eeldab personali ettevalmistust.

Teisel korrusel põles niivõrd intensiivselt, et isegi tuletõrjujad ei suutnud seal luuret teostada. Pooleteise tunni pärast põles juba 1625 ruutmeetrit katust. Olukord oli väga keeruline. Surve lähedal asuvates hüdrantides oli väike, mistõttu tekkis vajadus organiseerida veevedu ja moodustada pikk magistraalliin. Vett veeti ja anti ümberpumpamise teel nelja kilomeetri kaugusel asuvast Tšerni jõest. Kokku töötas kuus meeskonda, kustutamiseks anti seitse veejuga ja moodustati neli tööõiku. Tulekahju lokaliseeriti alles kolme tunni pärast. Selleks ajaks töötas juba 15 veejuga. Pööningu vahelagi varises täielikult alla. Viie ja poole tunni pärast oli viimane leek kustutatud. Praktiliselt kogu hoone oli hävinud. Tulekahju tagajärjel avastati rusude alt 32 hukkunut. Kuus päästetut ja üks tuletõrjuja said vigastusi. Tulekahju põhjuseks oli elektriseadmete vale kasutamine.

PERSONAL OLGU TREENITUD

Teine raske tuleõnnetus toimus Venemaal Kirovi oblastis Voltšje-

Troitski vaimupuudega haigete hooldekodus. Sellel objektil oli olukord oluliselt parem. Pärast reidi kõrvaldati enamik tuleohutusnõuete rikkumisi. Näiteks paigaldati automaatne tulekahjusignalisatsioonisüsteem ja automaatne tekstiline teadustussüsteem, remonditi elektriseadmed, akendelt eemaldati metallvõred ja korraldati öine evakuaatsiooniõppus. Kui nimetatud hoones puhkes tulekahju, mängisid varem tarvitusele võetud meetmed inimeste päästmisel olulist rolli. Lähim tuletõrjekomando asus 35 kilomeetri kaugusel ja jõudis kohale alles tunni aja pärast. Hooldekodu personal aga tegeles sel ajal patsientide evakueerimisega ja sai sellega küllaltki hästi hakkama. Lisaks paigutasid asutuse töötajad veevõtukohale mootorpumba ja hakkasid tuld kustutama. Kohale jõudnud tuletõrjujad jätkasid hoonesse jäänud patsientide otsinguid. Viimased neist tuli jõuga voodite alt välja kiskuda, kuhu nad olid peitu pugunud. Tulekahju areng ja kustutamise käik olid sarnased eespool kirjeldatud juhtumiga. Põleng likvideeriti seitsme tunni pärast.

Kahe tulekahju võrdlemisel on oluline erinevus see, et viimasel õnnetusel hukkus vaatamata raskele olukorrale kolm inimest põletushaavade ja suitsumürgitu-

se tagajärjel siis, kui nad olid juba haiglasse toimetatud. Otsestelt sündmuskohal hukkunuid ei olnud. Raskemaid vigastusi said veel kaks inimest. Ohvrite suurt arvu aitas ära hoida see, et hooldekodu personal ei lasknud tekkida paanikal, tegutses enesekindlalt ja õigesti ning võttis tarvitusele kõik meetmed patsientide evakueerimiseks ja tulekahju kustutamiseks enne tuletõrjemeeskondade kohalejõudmist.

TRAAGILINE NÄIDE LÄTIST

Kahjuks on ka lõunanaabrite lätlaste statistika hooldekodudes toimunud tulekahjude kohta oluliselt drastilisem kui meil. Selle aasta 23. veebruaril kell 1.12 öösel puhkes tulekahju Kuldina rajooni Alsunga valla sotsiaalmajas Regi. Tulekahju ajal oli hoones 88 inimest, neist 54 evakueeriti ja üheksa päästeti. Hukkus 25 ja kannatada sai viis inimest. Põleva ala pindala oli 570 ruutmeetrit. Täielikult hävis hoone teine korrus ja katus kukkus alla. Tulekahju kustutamisel osales 30 päästetöötajat, kuus päästemeeskonda ja kustutamiseks anti kuus veejuga. Päästetööd toimusid rasketes ilmaoludes, sest välistemperatuur oli -23°C . Tulekahju põhjuseks oli lühis elektrijuhtmetes mansardkorrusel, kuhu olid paigutatud inimesed ja mis oli ehitatud tuleohutusjärelvalve kooskõlastusega.

Põlengu tekkides hakkas tööle automaatne tulekahjusignalisatsioonisüsteem, kuid sotsiaalmaja töötaja lülitas selle välja, arvates, et tegemist on valehäirega, ega kontrollitud olukorda. Päästetööstus oli korduvalt pööranud asutuse juhtkonna tähelepanu veevõtukohade korrasolekule, eriti talvel. Lähimal tiigil oli paks jää ja päästjad olid sunnitud raiuma jääse auke kustutusvee kättesaamiseks, kuna asutusepoolsed ettevalmistused olid tegemata.

Teine asjaolu, mis tekitas päästjatele suuri raskusi, oli see, et sotsiaalmaja patsientideks olid ka vaimupuudega inimesed. Nende evakueerimine ja päästmine kujunes keeruliseks, kuna nad püüdsid tagasi pääseda oma ruumidesse. Veelgi keerulisemaks kujunes voodihaigete väljatoomine, sest päästjate arv oli piiratud.

Uued imitaatorid ühtlustavad väljaõpet

Iga regiooni päästekomando ja Väike-Maarja päästekool saavad endale ühe komplekti Päästeameti ostetud imitaatoreid, mille abil harjutatakse ja mängitakse läbi realselt tekkida võivad õnnetusi ohtlike ainetega.

Maris Talvari

Päästeameti avalike suhete büroo praktikant

Kokku osteti viis kolmest imitaatorist koosnevat komplekti. Nende soetamise põhjuseks oli iga regiooni keemiakomandode vajadus harjutada ja oma päästevarustusega treenida. Praeguseks on keemiapäästetega seotud spetsiifiline varustus ostetud kuue tuletõrjeauto jaoks. Nüüd on nii varustus kui ka imitaatorid kõigis regioonides ühesugused.

Esimene komplekt valmis juuni lõpus ja see läheb Ida-Eesti Päästekeskusele. Järgmised komplektid saavad valmis augustis.

Imitaatorite kasutamise idee on võetud soomlastelt. Eestis kohandasi igas keskusel töötavad spetsialistid need kohalikele oludele ja varustusele vastavaks.

Päästeameti päästetööde osakonna peaspetsialist Ivar Frantsuzov räägib, et imitaatorite abil tahetakse keemiavaldkonnas juurutada sama põhimõtet, mis kehtib näiteks tulekustutamistreeningul – normharjutusi tehakse kujuneb vajalik rutiin. “Kui me räägime näiteks harjutusest nr 1, siis kõik teavad, et harjutus nr 1 suurel simulaatoril tähendab näiteks katkise toru sulgemist,” räägib ta.

Siiski märkis Frantsuzov, et keemiapääste ei saa olla sama kiire kui näiteks harjumuspärane suitsusukeldus, mida tehakse iga päev ja kus on lubatud minimaalne aeg. Keemiapäästes ei tormata, kuna rohkem on aspekte, mida peab silmas pidama.

Suure imitaatoriga saab treenida flantside sulgemist. Kuna näiteks keemiatööstusettevõtetes kasutatakse eri läbimõõduga torusid, juhtuvad õnnetused tavaliselt siis, kui flants hakkab lekkima või torul on auk tekkinud. Lisaks flantsidele on imitaatoril erisugused kraanid ning siibrid. Samuti saadakse flantsi sulgemist harjutada sädemevabade tööriistadega. “Siin on olemas eri-

nevad taktikalised võimalused – et mitte hakata auku kinni lappima, saab kraani lihtsalt kinni keerata,” selgitab Frantsuzov. Kui seda ei ole võimalik teha, on olemas vastavad basseiniid, mis pannakse kraani alla ning vesi kogutakse kokku.

Treeninguseadet täiustades on võimalik teha veel teisigi harjutusi. Järgmisel aastal on plaanis flantsi otstele juurde osta täiendavaid eriüleminekuid. Lisada on võimalik näiteks raudteesisterni põhja avariiklapp.

Puurimisimitaator imiteerib bensiinitsisterni. Kuna 90% sellistest tsisternidest on alumiiniumist, siis õnnetuse korral ei ole võimalik muudmoodi bensiini tsisternist kätte saada, kui sinna auk puurida. Selle imitaatori puhul on oluline, et käsi värisema ei hakkaks. “Mehed küll teavad, et alumiiniumpuur sädet ei tekita, midagi nagu juhtuda ei tohiks, kuid käsi ikka väriseb,” räägib Frantsuzov. Siin aga saabki tegevust realselt proovida ja kindel olla, et ohtu tõesti ei ole.

Ka selle imitaatoriga on võimalik teha mitmesuguseid harjutusi. Näiteks kui tsisternile on auk sisse puuritud, saab harjutada vedeliku väljapumpamist. Meeskondadele ostetakse ka eraldi spetsiaalsed pumbad ohtlike ainete ümberpumpamiseks.

Väike imitaator on oma põhimõttelt sama mis suur, kuid selle eeliseks on lihtne transportimine, näiteks ruumi sisse või teisele korusele. Ivar Frantsuzov räägib, et siiaamaani on harjutusi tehtud avatud alal, kus visuaalne kontakt on olemas. Aga kuna realselt on tööstusettevõtetes mitmetasandilised ning leke on lae all, kus orienteeruda on keeruline, siis on päästetöö raske teha. Seega – et oleks võimalik veelgi realsemas õnnetuse olukorras harjutada, saab imitaatori tasapinda ka poole kuni kahe meetri ulatuses muuta. Väike imitaator läheb Väike-Maarja päästekoolile.

Kui tulevikust rääkida, siis on

•1•• Bensiinitsisterni jälgendav puurimisimitaator.

•2•• Väikest imitaatorit on hõlpsam transportida ning selle tasapinda saab muuta.

•3•• Suure imitaatori peal saab treenida flantside sulgemist.

Fotod: Ivar Frantsuzov

plaanis soetada ka spetsiaalne ADR-standardile vastav veoki bensiinitsistern, mis on mõeldud n-õ üks ühele harjutamiseks. “Sellise tsisterniga harjutamine on juba järgmine etapp eelnendud kolmele simulaatoriharjutusele,” ütleb Frantsuzov. Praegu on veokitsisterniimitaatori saamiseks kirjutatud projekt Keskonnainvesteeringute Keskusele, kust loodetakse saada ka positiivset vastust.

Kuidas uue Scania põhiautoga mitmest voolikust korraga märga vett anda

Fotod: Dima Peterson

Dima Peterson

Pärnumaa päästeosakonna juhataja

Uue Scania põhiautoga, mille pealis on valmistatud Poolas, ei saa tehase varustusega mitmest voolikust korraga märga vett lasta. Uuel Scania on vahusüsteemi asemel lihtsalt üks statsionaarne vahumikser võimsusega 400 l/min, mis on võimeline vee ja vahuaine seguga varustama korraga ainult ühte voolikut.

••1•• Väikese tulekahju korral, kus on vaja kasutada ainult ühte voolikut ja väikest vooluhulka,

ühendatakse voolik auto statsionaarse vahumikseri külge (punane otsik). Arvestada tuleb seda, et joatoru vooluhulk peab vastama statsionaarse vahumikseri vooluhulgale (400 l/min). Pärnu esimese auto peal kasutatakse sellise vooluhulgaga joatoruna vana TFT automaattooru Dual-Force, mis lülitatakse madalsurvežiimile ning mis reguleerib vooluhulka automaatselt ise.

••2•• Veidi suurema tulekahju korral, kus kasutatakse küll ühte voolikut, aga vaja on suuremat vooluhulka, kasutatakse lisavahumikserit. Ukraina vahumikser PS-2 vooluhulgaga 720 l/min, mis on kohandatud märja vee andmiseks, ühendatakse ühe väljundi külge. Vahumikseri imivoolik on ühendatud Scania statsionaarse vahupaa-

gi voolikuga (roheline) ning imeb märgajat sealt. Sellise vooluhulga ja vahumikseriga sobib hästi Proteki madalsurvejoatoru, mille vooluhulk on 750 l/min.

••3•• Keskmise tulekahju korral, kus on vaja kaht voolikut, töötab üks voolik võimsusega 400 l/min ja on ühendatud statsionaarse vahumikseriga, nagu oli esimeses variandis. Lisavahumikseriga süsteem aga töötab eraldi ja võtab märgajat iseseisvalt kanistrist. Nii saab korraga kasutada kaht märja vee voolikut: võimsusega 400 l/min ja 750 l/min.

••4•• Suure tulekahju korral saab päästeauto oma vee pumba imipooli kaudu kas hüdrantist, lah-tisest veevõtukohast või paakautolt. Statsionaarse vahumikseri väl-

jund (punane otsik) on ühendatud pumba väikese sisendiga vooliku abil (roosa voolik). Valmis paks vee ja vahuaine segu liigub roosa vooliku kaudu vahumikserist pumba imipooli väikesesse sisendisse, ühinedes seal veega ja muutudes lahjaks märjaks veeks, mida võib anda kõikidest pumba väljunditest ja ükskõik milliste joatorudega. Eialgu ei suutnud me leida statsionaarse vahumikseri ja pumba imipooli väikese sisendi vahele sobivat voolikut, mis kannataks survet. Siis aga leidsime Kanada Niedner Reeltexi 38 mm pooljäiga tuletõrjevooliku, mis kannatab survet üle 100 baari. Selle süsteemiga on võimalik suhteliselt lihtsalt anda uuest Scaniast märga vett ükskõik millistel tulekahjudel.

IHP/UNDAC toetusmissioon Albaania

19-28.04.2008 // Albaania; Tirana

Eesti Päästemeeskonna (EDRT) liige Rivo Salong käis missioonil Albaanias, kus 15. märtsil toimus Tirana linna lähistel sõjaväelao plahvatus. Selle tagajärjel hukkus 25 ja sai vigastada umbes 300 inimest.

Rivo Salong

Päästemeeti kriisireguleerimis- osakonna peaspetsialist

EDRT tegevuste loetellu lisandus aprilli lõpus uut tüüpi missioon – IHP (Rahvusvaheline Humanitaarpartnerlus)/UNDAC (ÜRO katastroofide hindamise ja koordineerimise meeskond) meeskonna toetusmissioon Albaanias. Täna seksonvälismissioonidel kasutusel olnud praktiliselt kõik EDRT võimekused ning osaletud pea kõikvõimalikku tüüpi humanitaarabi- ja pääste missioonidel. Algas see jada aastate eest UNDAC ekspertide hindamis- ja koordineerimismissioonidega (kannatada saanud riiki abistatakse info kogumise, analüüsi ja objektiivsete abivajaduste kaardistamisel ning päästetööde koordineerimisel). Millele järgnesid demineerimismissioonid (lennuvälja ja julgestamine, lõhkekehade kahjutusk tegemine) Afganistanis. Esimene “töeline” meditsiinimissioon ja IHP laagri töö korraldamine toimus Indoneesias. Seejärel meditsiiniloo- gistika-koordineerimise (Batagrami piirkonnas meditsiinilise abi korraldamine ning selle osutamine koordineerimine koostöös kohalike ter- vishoiuametkondadega) missioon ja pikim, pea üheksa kuud kestnud, IHP laagri töö korraldamise missioon Pakistanis. Lugeja märkab, et loetelust puudub praktiliselt vaid üks klassikaline USAR missioon (maavä- rina tagajärjel varisenud hoonetest inimeste otsimine, leidmine ning päästmine otsingukoerte ja eritehnikaga), mille elemente õigupoolest

Pakistanis maaväriina tagajärjel Ba- tagramis teatud määral ka katsetati ja rakendati. Nüüd aga tagasi Albaa- niasse.

KATASTROOF

15. märtsi öösel toimus Albaanias, Tiranast 14 kilomeetrit lääne poole, Gerdec küla lähedal sõjaväe lahingumoonas kahjutuks tegemise teha- ses võimas plahvatus. Algselt peeti katastroofi lokaalseks ning kiire ja koordineeritud rahvusvahelise abi andmist mittevajalikuks. Üsna varsti selgus, et Albaania siiski vajab seda toetust sündmuse tagajärge- de ulatuse hindamisel, abivajaduse väljaselgitamisel, määratlemisel ning vahendamisel rahvusvahelise üldsuse ja abipakkujateni.

Harjumatult hilja, kolm päeva peale katastroofi, alarmeeris ÜRO OCHA (humanitaarabi koordineeri- mise osakond) UNDAC meeskonna ning palus seejuures Eestil läbi IHP partnerluse toetada meeskonda infotehnoloogia ja sidevahenditega (IHP ICT mooduliga).

Kokkuvõttes, süvenemata liig- selt detailidesse ja tegevustesse, oli esmane pilt olukorrast keerukas. Ohustatud territooriumil elas umbes 10 000 inimest, kellest 4000 oli evakueeritud neist 700 paigutatud rannikul, turismipiirkonnas paikne- vatesse hotellidesse. Erineva pu- rustustasemega oli 4000 hoonet, neist üle 300 muutusid praktiliselt elamiskõlbmatuteks. Kuid kogu sel- le ulatusliku katastroofi tagajärjel sai vigastada umbes 300 inimest ning hukkus imekombel vaid 25.

Plahvatuse tagajärjel paiskus kõikjale, pea kahe kilomeetri ra- diusesse laiali kõikvõimalikku mili- taarset lahingumoonas ja nende osi. Kergemaid süttikuid ja nende tükke leiti kuni viie kilomeetri kauguselt, sellesse alasse jääb muuhulgas ka Tirana rahvusvaheline lennuväli. Lendu läinud lahingmoon varieerus oma tüübilt ja otstarbalt seinast-sei- na, alates teise ilmasõjaaegsetest

Erineva purustustasemega oli 4000 hoonet, neist üle 300 muutusid praktiliselt elamiskõlbmatuteks.

Suuremad ja väiksemad plahvatused kestsid puhkenud tulekahju toel praktiliselt ööpäeva, seda ei leevendanud ka alanud vihm. Fotod: Rivo Salong

käsigranaatidest lõpetades sajandi lõpus toodetud nõukogude päritolu maamiinide ja suurtükimürskudega. Olukorra muutis veelgi keerulise- maks asjaolu, et osadel laialipais- kunud lahingumoonal olid süttikud küljes, osadel mitte, mõned juba kahjutuks muudetud, teised prak- tiliselt kasutamiskõlblikud – kõik need lendasid läbisegi ning kartma pidi praktiliselt kõiki maapinnal ole- vaid metalltükke. Lisaks oli maapind kevadiselt pehme ning raskemad mürsud tungisid, peale kilomeet- rist lendu lõhkemata, maandudes pinnasessse, kuni poole meetri sü- gavusele. Suuremad ja väiksemad plahvatused kestsid puhkenud tule- kahju toel praktiliselt ööpäeva, seda ei leevendanud ka alanud vihm. Otse

vastupidi, vihmaveega hakkas rea- geerima valgustusmürskudes ka- sutusel olnud fosfor, mille tulemuse- l tekkis orus palju suitsu ja kardeti keskkonnareostust, mille väljaselgi- tamiseks oli UNDAC meeskonnas ka keskkonnaekspert.

MISSIOON

Tegemist oli ebatüüpilise olukorraga kuna katastroof oli lokaalne ja side infrastruktuur terve puudus otsene vajadus seotüüpi ka satelliitside jär- gi. Siiski võtsin vastava varustuse igaks juhuks tagavaravariandiks kaasa, nõ plaan B tarbeks. Lisaks teadsin enne väljalendu, et enamu- sel UNDAC meeskonna liikmetel on arvutid, GPSid, telefonid ning muu vajalik varustus kaasas. Seega

as, Tirana

Albaania katastroofil on Eestiga palju ühist

kasutasin umbes pool ICT moodulist. Minu ülesandeks missioonil oli UNDAC meeskonnale füüsilise ja virtuaalse töökeskkonna loomine, nagu koha peal selgus ÜRO arengubi programmi (UNDP) ruumides. Selleks seadsin üles kohaliku EDRT raadioside wifi võrgu, tagamaks meeskonnaliikmetele pääsu interneti. Jagasin välja kaasa toodud printeri ja EDRT sülearvuti, mille seadistasin kasutama ÜRO "humanitaarabi maailmas" standarddiks muutunud failivahetus ja grupitöötarkvara MS Groove. Mainitud tarkvara eesmärgiks on lisaks tavapärasele e-posti vahetusele meeskonna sisese ja välise infoliikumise korraldamine. Lisaks abistasin meeskonda kohtumiste ja nõupidamiste ettevalmistamisel, sündmuskoha piltide süstematiseerimisel ja töötlemisel, sündmuskohast lihtsamate ülevaatekaartide tegemisel Google Earth'i ja Google Maps'i kasutades – info ja olukorra illustreerimiseks. Kõikvõimalike kontaktandmete otsimisel ja salvestamisel, analüüsil ning kohtumiste ja nõupidamiste märkmete süstematiseerimisel ja salvestamisel. Uusima info hankimisel meediast ja humanitaarbiorganisatsioonide veebilehtedelt. Veel paljus muus jooksvate probleemide lahendamisel, näiteks meeskonnale e-posti aadressi või meeskonna juhile visiitkaartide tegemine.

KOKKUVÕTTEKS

Kõik missioonid, nagu tulekahjudki on erinevad ja annavad uusi ning värskeid kogemusi ja teadmisi. Seejuures mitte ainult missiooni ettevalmistajatele-läbiviijatele, vaid organisatsioonile tervikuna. On ju alati midagi uut õppida, seda kuidas rahvusvahelised abimehhanismid toimivad, kellel milline roll ja vastutus. Kes teab millal meil endil on vaja oma kolleegidelt-partneritelt üle piiri abi küsida? Tagantjäreli julgen isegi öelda, et sama oluline kui see IHP missioon on EDRT-le oli huvitaval kombel seal saadud info ja kogemuste kõige väärtuslikum osa enim huvipakkuv hoopis Päästeteameti Demineerimiskeskuse spetsialistidele. Neile, kes igapäevaselt Eestis plahvatuste tagajärgede ja demineerimistöödega tegelevad ning sarnase suurõnnetuste korral Eestis kesksel rolli mängiksid.

Tragöödiaga Albaanias, mille põhjustas lahingumoona deaktiveerimise tehase plahvatamine, saab kahjuks paralleele tuua ka Eestiga.

Arno Pugonen

Päästeteameti demineerimiskeskuse juhataja

Vaieldamatult suurim õnnetus lahingumoonaga leidis aset 1936. aasta 15. juuni hommikupoolikul, kui Männiku laskemoonaladudes toimus plahvatus. See toimus laboratooriumi lähistel vanas puubarakis, kus laaditi sel hetkel sarvmiine. Praktiliselt samal hetkel lendasid õhku laadimistöökoda ja laboratoorium koos seal olnud inimestega. Peale plahvatusest tekkinud põlen-gut kestsid mürskude plahvatused ümber epitsentri veel üle ööpäeva. Kustutustöödeks alarmeeriti kogu linna tuletõrje, esimesed kohale jõudnud sõdurid takistasid tule levikut ülejäänud ladude territooriumile. Kokku hukkus 60 töölisi ja mitukümmend inimest sai vigastada. Kuigi pidevad plahvatused takistasid kustutustöid pea kaks päeva suudeti esimese tunniga hoida ära tule levikut ülejäänud ladude territooriumile.

Traagiline õnnetus lõhkekehaga II maailmasõjale eelnevast perioodist leidis aset vähem, kui kaks aastat enne Männiku tragöödiat, kui seal lähedal Valdeku laskeväljalt tassis Tondi sõjakooli aspirant lõhkemata mürsu oma kaaslastele näha, mis seejärel plahvatas, viies kaasa üheksa noore mehe elu. Õnneks pole taasiseseisvunud Eestis selliste fataalsete tagajärgedega õnnetusi rohkem juhtunud.

Samas hoiatavaid juhtumeid võib leida ka lähiajaloo 28. august 1993 kella kolme ja nelja vahel öösel toimus plahvatus Paides, Kaitseliidu Järva maleva staabis. Plahvatuse peamiseks põhjuseks oli staabihoonesse kogutud erinev lahingumoon. Selles õnnetuses keegi viga ei saanud. Hävis suurem osa hoonest ja esmased tulekahju kustutustööd toimusid sekundaarsete plahvatuste saatel. Kontekstis varasemate näidetega on hoiatavaks märgiks ka plahvatus Männikul 2006. aastal. 26. mail natukene peale kümnet

hommikul toimus õnnetus Männiku laskeväljal AS E-Arsenal pürotehnikuga, kes oli läinud hävitama sama ettevõtte pürotehnilisi tooteid. Õnnetuses sai pürotehnik raskeid vigastusi, kuid jäi õnneks ellu. Plahvatusjärgsele sündmuskohale jäi vedelema sadu erinevaid pürotehnilisi tooteid, mis hiljem lõplikult kahjutuks tehti. Suurema õnnetuse juhtumiseks vajalik ahelreaktsioon jäi seekord toimumata, kuigi tingimused selleks olid olemas.

MURETTEKITAVAD TRENDID

Vaadates laiemas kontekstis tänapäeva globaliseerunud maailmas toimuvat on trendid üsna murettekitavad. Terroristlikud liikumised üle maakera on järjest rohkem hakanud kasutama lõhkematerjali. Terroristide poolt läbiviidud edukatest rünnakutest moodustas aastatel 1961-2000 lõhkematerjali kasutamine 62%, pantvangi võtmine 20% ja muud rünnakud 18%. Aastatel 2001-2007 on vastavad andmed märgatavalt muutunud: lõhkematerjali ka-

sutamine 73%, pantvangi võtmine 1% ja muud rünnakud 26%. Andmed pärinevad Ameerika Ühendriikide Riigidepartemangult. Järjest rohkem kasutatakse terroristide poolt ja ka kuritegelikes grupeeringutes lõhkematerjali, mis pärineb vanast lahingumoonast (ka lahingumoon ennast), või on valmistatud käepärastest vahenditest, ehk siis nn kodukeemiast. Eestis pole kahjuks kuigi haruldased lahingumoonad leitud, mis pärinevad enamuses II maailmasõjast.

Lahingumoonast tuleneva plahvatuseohuga puutusid päästjad otseselt kokku käesoleva aasta juuni alguses Ida-Virumaal toimunud metsatulekahjude käigus, kus tõenäoliselt vana lõhkekeha plahvatas ligi 20 meetri kaugusel ühest kustutustöödel osalejast. Seekord keegi õnneks viga ei saanud. Vähem kui poole aasta jooksul on Eestis toimunud kuus plahvatust, milles on viga saanud kuus inimest. Kahjutuks on tehtud üle 1500 erineva lõhkekeha.

PERSOON

Teistmoodu mees – Riho

Evelin Uibokand

Lõuna-Eesti Päästkeskuse
avalike suhete büroo juhataja

Riho Sõmermaa on mees, keda harva näeb halvatujulisena. Riho ise ütleb, et isegi kui okas on südames, tuleb oma vankrit ise vedada. Kuid päästetöödel, olgu tegemist metsa- või turbavälja põlenguga, tuukritööga või ohtlike ainete seotud päästetööga, on Riho alati valmis „vankri” ette asuma.

ISA EESKUJUL
PÄÄSTETEENISTUSSE

Riho ja vend Raigo Sõmermaa, kes on Tõrvandi päästekomando pealik, on teist põlve päästetöötajad. Isa Matti-Kaarel Sõmermaa oli 1970ndatel-1980-ndatel Tartu kandidaatne vabatahtliku tuletõrje edendaja, alates 1990ndatest seotud kutselise päästeteenistusega, alustades Ülenurme valla päästameti juhatajana, hiljem sealsamas komandopealik ning teenistuse lõpetas nõunikuna Tartumaa Päästeteenistuses.

Riho ütleb, et isa oli väga sõnakind ja töökas mees ning andunud tuletõrje edasiviija. Talle meeldis igasuguse päästetehnika kallal noikitseda, mistõttu olid ka poisid sellega hästi kursis. „Tehnikanuti on ilmselt vend Raigo just isalt saanud,” arvab Riho.

Riho ja Raigo isa teeneid tollases tuletõrje- ja päästeteenistus on tunnustatud III klassi Eesti Punase Risti medaliga kohusetundliku tegevuse eest tuletõrje- ja päästetööde korraldamisel ja juhtimisel ning isikliku vapruste eest. Riho ise on saanud Päästeteenistuse Hõberisti.

Riho ütleb, et küllap ikka isa eeskujul nad venna Raigoga mõlemad päästeteenistusse tulid. Kuigi peale Ukrainas veedetud kahte sõjaväe aastat üritas ka Riho noore ulja mehena kiiresti rikkaks saada, tuli üks hetk arusaamine, et pääste on see, millega mees tegelikult tegeleda tahab. Professionaalsel tasandil.

PROFFESIONAALNE
PÄÄSTETÖÖTAJA

... on Riho arvates see kes teab, mida ta teeb ja ei lähe sündmusele

avastama. „Kodutöö peab olema tehtud. Üllatusi tuleb pea igal sündmusel, kuid sündmuste liikide jaoks peab olema olema „spikker”. Ei saa olla nii, et hakatakse proovima mis saab,” seletab mees. Ise on ta seda põhimõtet alati järginud.

Riho leiab, et tänase päästetöötajate professionaalsuse üle ei tohi kurta. „Me oleme selles suunas alates 1990ndatest teinud väga tõsise hüppe. Haridus- ja koolitussüsteem päästealal on paika loksunud, kuigi kosmeetilisi muutusi tuleb aegajalt ikka teha, see on ajaga kaasas käimine. Ise koolitame: sisekoolitused, päästekool, päästekolledž, sisekaitseakadeemia. See süsteem toimib ja on tõestanud oma elujõulisust”, tähendab Riho.

Riho tunneb heameelt, et päästjad saavad üha enam aru, et nende põhitöö on päästja amet ja nad pole „saemehed”, kes on tulnud depoosse oma 12 või 24 tundi veetma. Torisejaid mehi on veel küll, kuid neid jääb järjest vähemaks. Nagu ka lihtsalt põnevuse otsijaid. „Siin on ikka enamasti need, kes on südamega asja kallal,” on Riho positiivne.

Kurvaks teeb see, kui väljakoolitatud mehed ära lähevad, sest nad võtavad saadud teadmised ja oskused endaga kaasa. Kuid heal tasemel koolitus on väga kallis. Õnneks jääb selliseid „turiste” järjeks vähemaks. Kes on nõuks võtnud aastaks kooli minna, see ka päästesse üldjuhul pidama jääb ning kahtlemata tõstab see kogu teenistuse professionaalsust.

KOOLITUSKESKUS – TEHTUD!

Koolitus on Rihole üldse hästi südamele lähedane. Ja selles „süüdistab” mees rootslasi. Nimelt tegid rootslased siin kümmekond aastat tagasi sedavõrd hea koolituse, mis löi nii mõnelgi mehel „lambi põlema”. Nii ka Rihol. Rootsi kogemus, nende suhtlemisstiil, vorm ja varustus, teadmised päästealast lummasid.

Paljuski võib Riho „süüks” panna Tõrvandi koolitusekeskuse valmimist. Riho ütleb, et selle kallal sai kõvasti vaeva nähtud, aga seda oli väga vaja. Tagasihoidlikult ta kogu au endale ei võta, kuid on saavutava väga rahul. „See oli ikka mees-

Tõrvandi tuukritega Elva järve ääres. Vasakult Riho vend Raigo Sõmermaa, Mart Vare, Riho, Aleksandr Iljin (juuni 2008).

konnatöö,” lausub ta.

Koolituskeskuse* loomisega alustati tühjalt kohalt ja puhtalt entusiasmist – ei olnud mingeid tingimusi ega eelkäijaid. Tõrvandis oli tühi vaba ruum, mis ootas kasutuselevõttu. Täna on sellest saanud täisvarustuses koolitusklass, kus täiend- ja väljaõpe käib täistuuridel. „Hästi oluline on olnud meie direktor Margo Klaose toetus koolituskeskuse väljaehitamisel,” ütleb Riho.

Mees lisab, et korralikud koolitustingimused on ääretult olulised, sest see motiveerib. „Kase all taburetil on küll tore koolitust läbi viia, kuid üldjuhul pole see tulemuslik. Päästetöödel on iga kätepaar kulda väärt, seetõttu pingutame kõvasti, et pakkuda heal tasemel koolitust.”

KUIVAMAA TUUKER

Riho on ka Lõuna-Eesti tuukrigrupi „kaptin” ja olnud selle juures loo-

Professionaalne
päästetöötaja teab,
mida teeb ja ei lähe
sündmusele avastama.

Sõmermaa

misest alates 1996. aastal. „Tuukrigrupp on välja kasvanud Tartumaa päästeteenistusest. Toona me muretsesime küll rohkem maakonna pärast, kuid tegelikult on Lõuna-Eesti veekoguderohke ja sündmusi palju, kus tuukrite abi vajatakse. See nišš oli täitmata,” räägib Riho. Ja lisab, et riik peab pakkuma igakülgset päästeteenust, mistõttu on ta veendunud tuukrigrupi vajaduses.

Tänaseks on olemas kogu vajalik tuukrivarustus, mehed on litsentsiga tuukrid ning hästi motiveeritud. Riho roll tuukrigrupi juures on tänaseks jäänud kuivale maale ehk siis kogu pabermaajandus on tema kanda. Tuukritöös, nagu ka päästja töös, peab kõik kontrolli all olema. Aga üks temagi teeb treeningutel, teinekord ka sündmustel oma supsaka vette ära.

Kokku on tuukrigrupis 18 meest: 9 meest on Tõrvandis ning kolme

kaupa Valgas, Viljandis ja Otepääl.

Tuukritöö on osa päästeteenusest kui tervikust. Kuigi tuukrid pole elupäästjad, tuleb päästetööd lõpetada korrektselt, on Riho veendunud ning lisab, et Eesti riik peab toimima, mis tähendab, et kui ühel asutusel pole võimekust, siis teisel on. „Me peame suutma mõelda pisut laiemalt, mitte ainult oma teeninduspiirkonna raames. Lõuna-Eesti tuukrigrupp sellisel tasemel on Eestis ainuke.”

KOOLIST SAADUD ELUTARKUS

Riho ise ütleb, et on läbi ja lõhki Tartu poiss, kuigi mitte linnapoiss. Kodu on alati olnud peaaegu maal, kuid koolis käis Riho Tartus, 8. keskkoolis. Linna kooli käimine andis nii mõnegi eelise – tundi hilinemine oli maapoistele lubatud. Õnneks aga seda kommet külge pole jäänud. Täna töö juures pole see ju võimalik. „Üldse oli see väga hea auraga

kool. Sealt saadud (elu)tarkuse peal on nii mõnedki korrad „liugulastud”. Oli ilus aeg, meenuvad esimesed suudlused garderoobisE,” räägib Riho muheledes. Koolikaaslastega suheldakse tänini.

PÄÄSTJA POLE RAUAST

Tihti arvatakse, et päästja on rauast või muust kosmilisest materjalist mees, kelle külge ei hakka vesi ega tuli. Päästjad puutuvad paraku kokku elu mustema poolega ning eks see jätab oma jälje. Ka Rihol on mõned sündmused, mis end tumedates värvides aeg-ajalt meelde tulevad. Näiteks liiklusõnnetus, kus 6 noort inimest vastu puud sõites hukkusid ning Tartus Treffneri kooli tulekahju, kus õnneks küll ükski inimene kannatada ei saanud, kuid mis oli toona linna päästerekursi jaoks täielik õudusunenägu.

Eks meil kõigil on nõrkusehetki, paremaid ja halvemaid päevi, kuid vankrit tuleb ise vedada. Teinekord hõõgub tuli tuha all päris kaua, kuid naeratada tuleb ka siis kui hinges tõsiselt torgib.

OLULINE ON RAHULOLU JA SIIRUS

Küsimuse peale, mis on elus oluline vastab Riho, et rahulolu. Seda nii pere- kui tööelus. Ta tunnistab, et võib praegu rahul olla. Sest tal on töö ja töökeskkond, kus on hea olla ja kus saab end hästi tunda. „Ma ikka loodan, et mind siin sallitakse,” naljatleb Riho.

Ka pereelus on põhjust rahuloluks. Sealjuures on kõige olulisemad lapsed, kelle tegemistele tuleb igapäev kaasa elada. „Ühel on taskuraha vähe, teisel jälle kommi vähe,” kirjeldab ta.

Kui uurin, kas Rihole endale on päästeteenistuses perest järeltulijat tulemas, ütleb ta, et poeg on küll kaasa löönud tuletõrjevõistlustel, kuid päästja teed ta lähiajal ilmselt jalge alla ei võta. „Muidugi oleks tore, kui poeg vaataks, et isal on uhke ja põnev amet. Aga ta on praegu valinud oma tee. Ta on näinud küll, mida toob kaasa raske liiklusõnnetus või tulekahju ning teab, milline käitumine on ohtlik.”

Inimestes hindab Riho siirust. Morjendab inimeste hoolimatus üksteise ja looduse suhtes, samuti salakavalus. Iga inimesega suhel-

des tekivad teatud ootused, kuid alati need ei lähe nõnda, kui oled oodanud. „Ma ei kipu end oma põhimõtete väljendamiseks iidtamme külge aheldama, kuid mis ümberingi toimub, läheb korda küll. Tuleb olla aus ja siiras.”

Peale 15 aastast teenistusstaazi on Rihol endiselt pikad päästeplaanid. Nimelt loodab ta, et tema tee päästeteenistuses on veel nii pikk, et need pasunapoisid, kes võiksid talle pensionile minnes pasunakooris mängida, alles alustavad pilliõpinguid.

* - Tõrvandi koolituskeskusest oli lähemalt juttu Häire 112 1/2008

RIHO SÕMERMAA

Sündinud 27.01.1967

Abielus, peres poeg Reigo (19), tütre Riin (15) ja Ragne (5)

Teenistuskäik:

1992 Tartumaa Päästamet, päästja ja meeskonnavanem
1998 Tartumaa Päästeteenistus, väljaõppe peaspetsialist
2001 Tartumaa Päästeteenistus, väljaõppe- ja treeningukeskuse juhataja
2006 Lõuna-Eesti Päästkeskus, päästetööde teenistuse juhi asetäitja

Hariduskäik:

Lõpetanud Tartu 8. keskkooli
1998-2002 Sisekaitseakadeemia, pääste- ja tuletõrjeinseneri eriala

Täiendõpe:

1993 suitsu- ja keemiakoldeesse sukeldumine, Rootsi Rosersbergi päästekool
1996 päästetuukri litsents
1998 koolitajakursus algväljaõppe ja suitsusukelduse alal
1999 suitsusukeldumisinstruktori kursus
2000 koolitajakursus II
2002 teooria kasutamine projekterimisel, Rootsi Päästamet
2002 alarmsõidukijuhi koolitus
2002 keemiakursus I
2003 keemiakursus II
2003 päästeinstruktor, Rootsi Päästamet

Aumärgid:

2001 Päästeteenistuse Hõberist

Vihterpalu metsatule

Ants Raava

Põhja-Eesti Päästkeskuse
pressiesindaja

••1••

Häirekeskus sai teate Harjumaal Vihterpalus toimuva metsatulekahju kohta laupäeval, 24. mail kell 12.20. Põlesid Tänavjärve põhjakaldale jäävad mets ja raba. Põleng levis 12–14 meetrit sekundis puhuva kirdetuule abil kiiresti edela ja lääne suunas. Pühapäeva, 25. mai hommikuks hõlmas põlenguala vaatluslendudel tehtud GPS-möödistuste alusel 850 hektarit, millest 250 hektaril oli näha lahtist tuld.

Keegi kustutustöödel osalenutest ega hiljem arvamust avaldanutest ei suutnud meenutada, et kunagi varem oleks tuli nii lühikese ajaga nii suurele pinnale levinud.

Foto: Erik Prozes / Äripäev

••2••

Tähtis roll tule levikule piiri panekul oli Piirivalve Lennusalga kopteril MI-8 ja õhust kustutamiseks ümber ehitatud lennukitel AN-2. Kustutustööde esimestel päevadel kasutati peale kopteri ka kolme lennukit. Kaks neist kuulusid Kaitseväele ja üks Kaitseleiidule.

Foto: Ants Raava

••3••

Rabamaastikul tuli suur osa voolikuliinidest laiali vedada käsitsi. Ainukeseks püdelal pinnasel liikumiseks sobivaks vahendiks osutus Rootsi sõjaväe jaoks välja töötatud roomikmasin Bandwagen. ATV-d ei ole siiski mõeldud mülgastikus sõitmiseks ning hea läbimisvõimega, kerge ning taimestikku vähe kahjustav Argo (pildil) oldi sunnitud remonti viima põlengu teise päeva õhtul.

Foto: Ants Raava

••4••

Kuigi tule levikule pandi põlengu teise päeva hommikuks piir, oli endiselt suur oht, et tuule suuna muutumise ning iilide tugevnemise korral hakkavad taas leegitsema metsaaluses pinnases hõõguvad tulepesad (pildil) ning

süttivad seni veel kahjustamata mets ja raba. Sellise olukorra vältimiseks töötas osa meeskondi ka öösel. Veskijärve põhjapoolsesse ossa jäävas metsaaluses kustutasid hõõguvaid tulepesi pühapäeva öösel vastu esmaspäeva Kopli ja Lilleküla komando meeskonnad ning vabatahtlikud Riigimetsa Majandamise Keskusest (RMK).

Foto: Ants Raava

••5••

Järelokustutusel leidis rakendust ka pisem ja omanäoline tehnika, näiteks Nõva meeste poolt ise ATV-le monteeritud 100-liitrise paagiga prits.

Foto: Ants Raava

••6••

Enim vabatahtlikke osales metsakustutusel pühapäeval. Siis oli tõrjujatel abiks 70 inimest: Harjumaal Reservpäästerühmast, RMK-st, Kaitseleiidust, offroad-klubist ja omal käel kohale tulnud. Vastupidi kartusele, et esmaspäeva hommikul pole staabibussi juures näha ühtegi vabatahtlikku, töötas neid õhtuks metsas üle kolmekümne. Erinevalt eelmistest aastatest tegelesid vabatahtlikele info andmise ning metsas töötada soovijate registreerimisega 1524 ehk päästeala infotelefoni naised.

Võrreldes möödunud aastatega oli staabi juures näha väga vähe vabatahtlikke. Põhjuseks polnud mitte nende puudumine, vaid eelmiste aastatega tublisti lihvi saanud logistika. Kõik kohale saabunud viidi kiiresti töökohtadele ning tundidepikkust ootamist ette ei tulnud. Foto: Ants Raava

••7••

Kustutustöödeks kasutati suures osas vanadesse liivakarjääridesse kogunenud vett. Paraku asus samades karjäärides ka Eesti Punasesse Raamatusse kantud ning ainult Läänemaal elava jutttselgkärnkonna ehk kõre kudemisala. Looduskaitsekeskuse töötajad jälgisid pidevalt veetaset ning selle langemisel alla kullestele kriitilise piiri oleks pumbajaam teise kohta üle viidud.

Foto: Ants Raava

kahju fotoreportaaž

Valitsus ja kriisikomisjon õppisid

21. mail korraldas Siseministerium valitsuse ja kriisikomisjoni staabiõppuse

Priit Saar

Siseministeriumi pääste- ja kriisireguleerimispoliitika osakonna nõunik

Aasta alguses toimunud valitsuse istungil lepiti kokku, et enne suurt suve korraldab Siseministerium valitsusele ja valitsuse kriisikomisjonile staabiõppuse, mille stsenaariumiks on ulatuslik mere- ja rannikureostus. Õppuse ettevalmistamiseks moodustati tööühm, mida juhtis allakirjutanu ning kuhu kuulusid lisaks Siseministeriumile ka Riigikantselei, Keskkonnaministeriumi, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeriumi, Päästeameti ja Piirivalvemeti esindajad. Üsna varsti otsustati ettevalmistusel koostööd teha merereostusõppust "Puhas meri" planeeriva korraldusmeeskonnaga. Üheskoos lepiti kokku, et kõik õppused, milleks olid valitsuse ja kriisikomisjoni staabiõppus, reostustõrjeekspertide staabiõppus ja merereostustõrje väliõppus, saavad sarnase stsenaariumi ning kannavad ühist õppuse nime "Puhas meri".

Valitsuse ja valitsuse kriisikomisjoni õppusele püstitasime järgmised eesmärgid: katsetada kriisikomisjoni ja valitsuse liikmete teavitamist hädaolukorrast ning erakorralise istungi toimumisest; katsetada valitsuse erakorralist kogunemist alternatiivses ja harjumuspäratus valitsuse istungite

pidamise kohas; katsetada kriisikomisjoni ja valitsuse võimekust nabi aja jooksul; erakorraliselt kogunedes langetada olulisi otsuseid tekkinud hädaolukorra ohjeldamiseks ja lahendamiseks.

SELLINE ÕPPUS OLI ESMAKORDNE

Korraldusmeeskonna vastutus oli suur, sest analoogset õppust ei ole Eesti taasiseseisvumise ajal valitsusele korraldatud. Valitsust on küll kaasatud erisugustele kriisiõppustele ning korraldatud kriisireguleerimise õppepäevi, kuid erakorralist kogunemist ning otsustusprotsessi läbimängimist piiratud aja jooksul ei ole varem katsetatud.

Valitsuse ja valitsuse kriisikomisjoni õppuse otsustasime korraldada Päästeameti hoones Erika tänaval. Nimetatud hoone valimine ei olnud juhuslik. Riigikantselei on juba mõnda aega uurinud võimalusi, kus saaks vajadusel korraldada valitsuse erakorralisi istungeid, kui see ei ole mingil põhjusel Stenbocki majas võimalik. Päästeameti ruumid Erika tänaval on Riigikantselei arvates sellises olukorras ühed sobilikumad, sest olemas on valitsuse istungiks piisava suurusega nõupidamiste ruum ning vajalik tehniline ja laiem logistiline tugi valitsuse istungeid teenindavale personalile. Selleks et valitsusel oleks alust koguneda Stenbocki maja asemel Päästeameti, kirjutasime stsenaariumisse sisse, et Põhja-Eestit tabanud tormi tõttu on saanud muu hulgas kahjustada ka Stenbocki maja, kus on osaliselt purunenud katus ja mõned aknad. Vabariigi valitsuse kriisikomisjonile on Erika tänava ruumid tuttavad, sest seal toimub kord kvartalis kriisikomisjoni korraline istung.

VÄGAGI REALISTLIK STSENAARIUM

Õppuse stsenaariumi peamiseks sündmuseks oli laevaõnnetus Pakri lahes, Väike-Pakri saare ja Pakri poolsaare vahelisel mereteel lootsijaama juures. Stsenaariumi järgi põrkasid kokku 120 000 brutotonnaaziga 250 meetri pikkune ning 100 000 tonni toornaftat vedav

Õliireostuse likvideerimise õppus eelmisel aastal Ida-Virumaal. Foto. Peeter Lilleväli

Eesmärgiks oli katsetada kriisikomisjoni ja valitsuseliikmete teavitamist hädaolukorras.

tanker Oil Princess ja 15 000 brutotonnaaziga 140 meetri pikkune kaubalaev Seadevil, mille pardal oli üldkaup konteinerites. Kokkupõrke tagajärjel purunes tankeril kaks tanki ning merre valgus hinnanguliselt kuni 10 000 tonni toornaftat. Nafta jõudis randa kell kuus hommikul ning triivis piki Pakri poolsaare lõunarannikut loode-kagu suunas. Selle tõttu, et tuul vaibus stsenaariumi järgi alles hommikul, oli hommikuks randa jõudnud juba pool merre valgunud naftakogusest. See tähendas, et lisaks reostustõrjele merel ootasid ka rannas suuremahulised päästetööd.

Võrdluseks olgu toodud järgmised näited: 1989. a tekkis tankeri Exxon Valdez õnnetuse tagajärjel

merereostust tõrjuma

Alaska ranniku lähedal õlireostus, õlikogus oli 41 000 tonni; 2002. a Biskaia lahes Galicia rannikul toimunud tankeri Prestige õnnetuse tõttu merre kahe kilomeetri sügavusele vajunud tankerist on praeguseks lekkinud hinnanguliselt 62 000 tonni õli; 2007. a leidis Kertši väinas aset õlireostus, õlikogus oli 2000 tonni; Muuga sadamas toimunud tankeri Alambra õnnetuse tagajärjel lekkis 260 tonni õli; Loode-Eestis koguti kokku 8,5 tonni õli ja 100 tonni õlisegust adru. Tegelik merre sattunud õlikogus on Nõva õnnetuse puhul teadmata, samal ajal ei ole see kindlasti võrreldav õppuse stsenaariumis toodud kogusega.

Merereostust põhjustava laevaõnnetuse valik õppuse stsenaariumiks oli oluline, sest ulatusliku merereostuse tekkimise oht on Eestis ja kogu meie lähiregioonis väga suur. Seejuures on väga tõenäoline, et juhtuda võib veel suurem õnnetus, kui oli meie stsenaariumis kirjeldatud.

Õppuse sündmused said alguse enne kella viit, kui Piirivalve operatiivinformatsiooni ja mereseirekeskusest edastati informatsioon laevaõnnetusest ja ulatuslikust merereostusest Paldiski lahes Siseministeeriumi info- ja analüüsi-osakonda (SIM TAO). SIM TAO teavitas õnnetusest kohe siseministrit ja edastas SMS-i teel info juhtunud õnnetuse kohta asjasse puutuval ametnikele. Siseminister andis korralduse kutsuda kella seitsmeks

jaoks ammendav ning sellega jäädagi väga rahule. Istungiteks ettevalmistatud visualiseeritud reostuse leviku prognoosimudel ja õnnetuse toimumiskoha kaart oli hea selgitav lisamaterjal olukorrast ülevaate andmisel. Kokkuvõtvalt võib väita, et kriisikomisjoni ja valitsuse ees tõstatatud olulisematele sõlmküsimustele suudeti leida lahendused. Kriisikomisjoni tähtsam otsus oli moodustada tekkinud hädaolukorra lahendamise strateegilise juhtimise korraldamiseks riiklik kriisireguleerimismeeskond Siseministeeriumi sisejulgeoleku asekanstleri juhtimisel. Valitsus otsustas lisaks Soome, Rootsi ja Läti abile võtta vastu ka Venemaa abi ning esitada Euroopa Liidu elanikkonna kaitse mehhanismi monitooringu- ja informatsioonikeskuse kaudu abipalve teistele Euroopa Liidu liikmesriikidele. Valitsus kinnitas oma istungil, et kõik õnnetuse tõttu riigiasutustele tekkinud erakorralised kulud ja kahjud hüvitatakse riigieelarve vahenditest. Mereakadeemia staabiõppusel pakuti välja, et ühele reostustõrjepäevale kuluks asutustel kokku 1 miljon krooni ja piisava välisabi korral suudetaks reostusega hakkama saada paari kuuga, ilma välisabita poole aastaga. Samal ajal on selge, et sinna tuleb juurde arvestada ka mitmesugused otsesed ja kaudsed kahjud. Näiteks valitsuse otsus korraldada viga saanud laevade viimine Paldiski lõunasadamasse halvaks reaaalses elus oluliselt sadama tööd ja paljud ettevõtjad kannataksid olulist kahju. Samal ajal kannataksid nad seda ka muidu, sest reostustõrjeoperatsioon Paldiski lähel ei lubaks sealses regioonis laevaliiklusel normaalselt toimida.

Tõstatatud küsimused ja teemad nii kriisikomisjonis kui ka valitsuses olid asjakohased ning suhtumine tõine.

kokku valitsuse kriisikomisjon ning teavitas ühtlasi peaministrit vajadusest kutsuda vahetult pärast kriisikomisjoni istungit kokku ka valitsus. Peaminister andis korralduse kutsuda valitsus erakorralisele istungile kell 8 ning asukohaks määrati Päästemeeti hoone aadressil Erika tänav 3. Valitsuse istungi lõppedes oli õppus läbi.

ÕPPUS SUJUS TÕRGETETA

Tagantjärele vaadates ning õppuse hindajate raportile tuginedes võib õppuse nimetada kordaläinuks. Püstitatud eesmärgid täideti ning esile kerkinud kitsaskohad võeti vaatluse alla. Õppuse korraldusega jäid kõik rahule.

Ilma igasuguste oluliste tõrgeteta sujus kriisikomisjoni ja valitsuse liikmete teavitamine istungitest ning seetõttu toimus ka istungitele kogunemine tõrgeteta ja operatiivselt. Mõlemal istungil oli kvorum olemas ning istungid olid otsustusvõimelised. Samal ajal tuleb tunnistada, et paljuski aitas sellele kaasa asjaolu, et kriisikomisjoni ja valitsuse liikmed olid õppuse päevast teadlikud, samuti oli neid informeeritud kellaajalisest ajavahemikust (kuigi mitte täpsest istungi toimumise ajast).

REOSTUSTÕRJE MAKSAB MILJON PÄEVAS

Kriisikomisjoni ja valitsuse tegevust neile ette pandud sõlmküsimuste lahendamisel võib pidada tõhusaks. Tõstatatud küsimused ja teemad nii kriisikomisjonis kui ka valitsuses olid asjakohased ning suhtumine tõine. Piirivalveameti ja Päästemeeti esindajate antud ülevaate sündmustest ja senisest tegevusest oli kriisikomisjoni ja valitsuse

Tulevikku silmas pidades otsustas valitsus, et selliseid õppuseid on vaja korraldada kord aastas ning ka nii, et kriisikomisjoni ja valitsuse liikmeid ei teavitata erakorraliste istungite toimumise täpsest kuupäevast ja kellaajalisest ajavahemikust. Kokkuleppimist vajab ka see, mis on järgmise valitsuse ja kriisikomisjoni õppuse teema.

Siinkohal tahan tänada kõiki õppuse õnnestumisele kaasa aidanud häid kolleege ning eriti just Päästemeetit, kelle ruumides õppus läbi viidi. Tegemist oli meeskonnatööga ning õppuse õnnestumisest saame tunda rõõmu kõik koos!

Päästekeskuste töötajad käisid

Ega prügikoristamine mingi tore asi ole, kuid kui väike lapike Eestimaad jälle puhtamaks sai, oli tunne väga hea.

Evelin Uibokand

Lõuna-Eesti Päästekeskuse avalike suhete büroo juhtaja

Eve Ojala

Ida-Eesti Päästekeskuse avalike suhete büroo juhataja

Mai alguses toimunud üle-eestilisel koristustalgul käisid ka Ida-Eesti ja Lõuna-Eesti Päästekeskuse töötajad. Tegime seda eelkõige sellepärast, et hoolime iseendast ja sellest ilusast maast meie ümber – püüdleme üheskoos nii turvalisema kui ka puhtama elukeskkonna poole.

Ida-Eesti Päästekeskus osales talgutel kahe meeskonnaga. Ida-Virumaal koristati prügi Jõhvi vallas Uikala prügilal lähedal ja Lääne-Virumaal Rakvere vallas Tõrremäel Sillaotsal.

Lõuna-Eesti Päästekeskus osales talgutel viie meeskonnaga. Koristamas käidi Tartumaal Luunja vallas Kabinas, Viljandi maakonnas Viiratsi vallas, Valga maakonnas Sangaste vallas ja Valga linnas. Lisaks panid mõlemad keskused välja oma sõiduvahendid, millega kokku kogutud prügi ära veeti.

3. mai koristustalgul osales ligi 50 000 eestimaalast, kes kogusid kokku üle 6000 tonni Eestimaal metsadesse ja teeveertesse veetud prügi.

MÕTTEID KORISTUSPÄEVAST

KORISTAMINE ON VÕITLEMINE TAGAJÄRGEDEGA

Jüri Soovik

Viljandimaa päästeosakonna juhataja

“Teeme ära” oli võimalus neile, kes tahtsid oma panuse anda puhtama Eestimaa nimel. Ei jätnud mina ega minu kolleegid seda võimalust kasutamata, sest olime tihti näinud metsadesse ja teede äärde puistatud prügihunnikuid.

Võib ju küsida: kas sellega saime või järgmiste suuraksioonidega saame Eestimaa lõplikult puhtaks?! Ega vist! Koristusjärgsetel päevadel

olid nii mitmessegi värskest puhastatud kohta tekkinud uued prügikotid.

Koristamine on võitlemine tagajärgedega. Inimestele on vaja rohkem tutvustada prügi äraandmise võimalusi ja ükski risustaja ei tohiks jääda ühiskonna hukkamõistuta ning miks mitte ka karistusega.

EESTIMAA SAI TUNDUVALT PUHTAMAKS

Marika Uussalu

Ida-Eesti Päästekeskuse ennetusbüroo juhataja

Emotsioonid olid üsna positiivsed, sest tundsid, et oled jälle midagi kasulikku teinud. Koristuse ajal valdas vahepeal ka kerge vihatunne nende vastu, kes olid sinna selle prügmäe tekitanud.

Prügitalgud täitsid kindlasti oma eesmärgi ja Eestimaa sai tunduvalt puhtamaks, aga tahaks küsida neilt inimestelt, kes prügi põõsa alla poetavad, miks nad seda teevad.

PRÜGI ÄRAVEDU PEAB OLEMA VÕIMALIKULT LIHTNE

Ülle Adamson

Lõuna-Eesti Päästekeskuse personali- ja asjaajamisbüroo juhataja

Mulle meeldivad sellised suured organiseeritud talgud. Minu arust on see loomulik, et inimesed loovad kevaditi enda ümber korda. Kuid peas vasardas koristades kogu aeg üks Jaan Tätte lause: ma ei saa aru, mis toimub nende inimeste peas, kes oma prahi metsa veavad.

Hea oleks, kui inimesed oma mõtleviisi muudaksid ja vähemalt enda tagant koristaksid. Ei ole ju liiga keeruline oma prahti prügmäele viia, kuid tundub, et mõnede jaoks on see tõesti ülejõu käiv, mistõttu peaks prügi äravedu olema võimalikult lihtsaks tehtud.

PÄEV ALGAS MASENDAVALT

Margo Kubjas

Ida-Eesti Päästekeskuse inseneritehnilise büroo juhtivinspektor

Hea on liikuda puhtal Eestimaa pinnal, hoolida kodumaast, ilusast loodusest. Soov käia puhtas metsas ja kuulda lin-

Ida-Eesti Päästekeskuse töötajad püüdlemas puhtama elukeskkonna poole. Foto: Eve Ojala

Prügi kogumine vaheladustusjaama. Foto: Marek Kiik

nulaulu – sellepärast osalesingi koristuspäeval.

Päeva alguses oli suur masendus, kui nägin seda suurt prügilasu metsa all. Tekkis igasuguseid ütmõtteid sellest, kui hoolimatud on inimesed meid ümbritseva looduse suhtes. Meie koristuskohta olid prügi vedanud ühed ja samad inimesed, seda oli näha prügi üheülbalisusest. Päeva lõpu poole tuju paranes, kui oli näha, et tehtud töö kannab vilja ja plats on saanud puhtaks.

KAASATUD ASUTUSED PEAKSID SÜSTEEMIST ÜHTEMOODI ARU SAAMA

Alar Roop

Valgamaa päästeosakonna juhataja

See oli ühise äratemise päev. Osalejad olid väga heas meeleolus ja kõigil oli suur teotahe. Selliseid aktsioone peaks korraldama vastavalt vajadusele, kuid mitte rohkem kui üks kord aastas. Kõige olulisem on see, et kõik kaasatud asutused (prügilad, vedajad jne) saaksid süsteemist ja ülesandest üheselt aru. See oleks ettepanek korraldajatele, et järgmistel korradel sellele rohkem rõhku panna.

SELLIST INIMHULKA EI OSATUD UNESKI NÄHA

Tauno Suurkivi

Ida-Eesti Päästekeskuse päästetöökõrvalteenistuse juht

ära tegemas

Saapa ja teleri on leidnud Margo Klaos. Foto: Marek Kiik

Kes julgeks panna käe südamele ja öelda, et ta ei ole kunagi ühtegi väikest kommipaberit või jäätise-pulka maha visanud? Mina ei julge. Julgen tunnistada, et olen seda teinud. Seega oli see minu jaoks kindlasti väikese võla tasumine looduse ees. Mingil juhul ei saa ega tohi seda aga mitte keegi käsitama ettemaksuna, stiilis "osalesin koristuspäeval ja võin nüüd teinekord ennast veidikene lõdvaks lasta".

Prügikuhja "sorteerides" tekkis küll tunne, et tahaks kohe neid inimesi oma silmaga näha, kes sellisel massilisel moel oma jäätmeid loodusesse veavad.

Lubasin endale, et käin meie

koristatud kohta veel hiljemgi vaatamas ning kui seal vähegi mingit loodusvastast tegevust märkan, siis kohe võtan ka midagi ette. Olen oma lubadust täitnud, ent õnneks ei ole vähemalt sellele kohale enam prügi juurde toodud.

Logistiliselt võiks üritus muidugi olla läbimõeldum, aga arvan, et sellist inimhulka, nagu seekord talgutele kogunes, ei osanud ka paadunimad optimistid uneski näha. Sellest siis ka väikesed apsakad. Kindlasti on aga selliste aktsioonide suur eesmärk inimeste teadlikkuse ja suhtumise parandamine ning selle eesmärgi täitmist ei takista väikesed logistilised probleemid mingil juhul. Vähemalt minu puhul küll mitte.

IM MEMORIAM

Aleksander Naris

16.07.1960-29.05.2008

*Ei ole Jumalat,
ei ole lavastajat,
ei ole dirigenti.
Maailm toimub ise,
näidend mängib ise,
orkester mängib ise,
ja kui kellelgi
kukub viiul käest
ja süda jääb seisma,
ei saa inimene ja surm
kunagi kokku - klaasi taga
ei ole midagi, teispoosus on peegel,
---*

*mis tasapisi pöörab end päikese poole
Jumalata, lavastajata, dirigendita.
/Jaan Kaplinski/*

29. mai hilisõhtul jättis maise teekonna igaveseks seljataha ligi 28 aastat päästeteenistuses töötanud suurepärase spetsialist ja sõbralik ning tore inimene Aleksander Naris, kes oli ametis Tallinna Kopli komandos rühmapealikuna. Aga haigused, eriti veel sellised tavapärastel fataalselt lõppema kippuvad, ei tee ju vahet ega jäta kimbutamata isegi kõige paremaid, tublimaid ja ennast jäägitult teiste abistamisele pühendunud.

Aleksander aga pühendas tõesti kogu oma töömehe-elu päästeteenistusele. 1983. aastal lõpetas ta Peterburi tuletõrje-tehnilise kooli, hiljem kaugõppes ka insenerina Moskva kõrgema tuletõrje-tehnilise kooli. 1983-1986 oli ta ametis tollases Iseseisvas Sõjaväestatud Tuletõrje Üksuses (praegune Kopli komando) järelevalve inspektori ja vahtkonna ülema asetäitjana, 1986-1988 - vahtkonna ülemana kesklinna komandos, 1988-1992 Nõmme komandos, esilagu vahtkonna ülema asetäitjana, hiljem ülemana. Enne 1994. aastal Kopli komandosse naasmist, seekord rühmapealiku ametisse, jõudis Aleksander juhtida ka päästekoolituskeskust Pirital.

Sügav kaastunne kõigi Eestimaa päästetöötajate nimel Aleksandri abikaasale, tütar Janale (15) ja poeg Andresele (9), kes nüüdsest peavad ülejäänud elu ilma abikaasa ja isa toeta hakkama saama, samuti sõpradele, Kopli komando töötajatele ja teistele lähematele kolleegidele.

IM MEMORIAM

Peep Solo

29.11 1945-31.05.2008

*Elul ei ole lugu,
elu on loomine.
Kas on nii, et me saame
kõik, mida soovime?
Kas on nii, et me saame
kõik, nagu pälvime?
Kas on nii, et meid tabab
kõik, mida väldime?
Aeg, sina üürikene
ja üllatuslooline -
elu ei ole lugu,
vaid lootus ja loomine.
/Doris Kareva/*

31. mai jääb jäise tuuleilina mällu kui päev, mil meie juurest läks igaveseks ära Peep Solo. Mees, kes kogu oma elu oli pühendanud tuletõrje- ja päästeteenistuse edendamisele Eestimaal, mees, kes ulatas alati abikäe, kui päästjate elusid hoidev tehnika hooldust või remonti vajab, mees, kes võttis kõik Energia tänava tagasihoidlikku interjööri sisenevad külalised alati vastu naerulsi ja sõbraliku terekäega...

Oma töömeheelu alustas Peep juba 1968. aastal ning alates 1970. aastast kuni tänaseni on ta töötanud praktiliselt sama ameti peal - vahetunud on vahepeal ainult asutused, ametikoha nimetus ja riigikord, alguses oli töökohaks talle Eesti NSV Tsiiviilkaitsestaap ning alates riikliku päästeteenistuse loomisest 1991, Päästeamet.

Peebu teeneid päästeteenistuse ees on hinnatud päästeteenistuse Hõberistiga. Mõtleme siis üheskoos Peebu peale ning ehk on meie toest leinas abi ka tema pojal Sanderil (26), elukaaslasel Maretil, Sanderi poolõel Mairel koos lastega ning õde Annel, aga samuti Nataljal ja teistel Peebu lähematel sõpradel-kolleegidel.

Hoia end ja oma vara, küsi infot

Poolteist aastat töötanud päästeala infotelefonile 1524 helistajad on kõige enam küsinud infot tuletegemise, suitsuanduri ja automaatse tulekahjuteadete edastuse süsteemi (ATS-i) kohta.

Edvi Freiberg

Häirekeskuse kommunikatsioonijuht

"Tere, Kas ma spetsialistiga saan rääkida? Ma pole ise pikka aega kodus olnud, praegu kütan ja hirmus vinguhais on sees. Oskate äkki öelda, kas siibrihoob peab olema horisontaalselt või vertikaalselt?"

"Tere! Helistan Pirita linnaosavalitsusest. Käis meil üks kodanik jutuga, et tema naaber põletab tühnis prahti. Kas on reaalne kutsuda välja tuletorje, kes selle tühni vett täis laseks?"

"Oleme kaupmehed, kes töötavad rendipindadel. Milline peab olema meie tulekustutussüsteem?"

Analoogsetele ja paljudele teistele päästeala puudutavatele küsimustele vastavad Häirekeskuse klienditeenindajad päästeala infotelefoni 1524 kaudu, mis käivitus 1. jaanuaril 2007. aastal. Tõsi, kohe ei asunud vastama infonäljas kodanike küsimustele, vaid alustada tuli andmebaasi loomisest ja muidugi klienditeenindajate koolitusest. Koolituse käigus õpiti vajalikke õigusakte ja tutvuti päästeala spetsiifika, külastati Rakvere ning Tapa komandot.

Tähtis tööloik andmebaasi loomisel oli kohalike omavalitsuste vastavate eeskirjade kohta info hankimine. Mitte kõigil omavalitsustel ei olnud ega ole ka praegu kõiki heakorra- ja jäätmeäitlusega seotud õigusakte kodulehele üles riputatud või on need vananenud. Seega ei piisanud sellealase info hankimiseks ainult internetis surfamisest, vaid tuli ka palju helistada.

TUNTUS TULI ENNETUSKAMPAANIAGA

Lisaks klienditeenindajate koolitusele ja andmebaasi loomisele töötas infotelefon kahel alguskuul põhiliselt päästeala sisetelefonina, mille kaudu vahendati helistajatele

päästeametnike kontaktandmeid. Avalikkus sai sellisest infotelefonist teada 2007. aasta veebruaris Päästeameti ennetuskampania käigus, kus infotelefoni kaudu paluti registreeruda neil, kes soovisid, et päästealaspetsialistid külastaksid nende kodu. Samuti jagasid infot suitsuanduripaigaldajad.

Infotelefoni klienditeenindaja Marina Silmi sõnul helistasid pärast kodukülastust just vanemad inimesed tagasi ja tänasid külastuse eest. "Kuna vanemad inimesed külas suhtlevad omavahel tihedamini, siis levis tasuta suitsuanduri paigaldamise jutt küllaltki kiiresti," meenutab Silm esimesi kogemusi infotelefonist. Kohe hakkasid tulema kõned, kus sooviti tasuta suitsuanduri paigaldamist. "Siis tuli rahulikult ja pikalt seletada, et päästetehed ei paigalda tasuta suitsuandureid ja neil tuleks pöörduda oma sooviga kohaliku omavalitsuse sotsiaaltöötaja poole," räägib Silm. Meenub ka juhtum alguskuudest, kus üks vanapapi helistas öösel ja oli paanikas, sest suitsuandur oli hakanud piiksuma. Selgitati, et piiksumine on tingitud tühjenevast patareist. "Pika jutu peale leidis helistaja patareid üles ja ütles küllalt üllatunult – ah siis selline ongi see patareid," meenutab Silm.

KEVADEKUULUTAJAD LÖKKED

Kevad 2007 tõi esile lökke ja kulu põletamise teema. Kuni 1. aprillini 2007 kehtinud keskkonnaministri määruse "Metsa ja muu taimestikuga kaetud alade tuleohutusnõuded" järgi tuli rohkem suitsu tekitava risu, põhu jms põletamisest vältimiseks kõigepealt informeerida Häirekeskust ehk siis registreerida tegevus numbril 112. Pärast määruse mainitud punkti muutmist ei pea lökete tegemisest enam Häirekeskust ega ka päästeala infotelefoni informeerima. Päästeala infotelefoni projektijuhi Aneli Šmigelskite sõnul helistati ka sel kevadel numbril 112 ja sooviti lökke tegemist registreerida, sest

Aneli Šmigelskite (vasakul) sõnul on enamus 1524-le tulnud kõned seotud lökke tegemisega.

vana harjumus on visa kaduma. Teisalt leidub veel praegugi omavalitsusi, kus heakorraeeskirjades on endiselt sees kõigi lökete registreerimise nõue.

Sel kevadel hakati kulu põletama varem ja seetõttu tuleks päringud vastavate reeglite asjus eriliselt vara, juba veebruaris. Tuletegemist reguleerivate eeskirjade andmekogu täiendamiseks läkitati kõigile kohalikele omavalitsustele kiri, milles paluti teavet nimetatud reeglite kohta nende territooriumil. "Omavalitsustest saadud vastustest selguski kurb tõsiasi, et paljudel on eraterriitoriumil lökete registreerimise nõue endiselt jõus," selgitab Šmigelskite info hankimise teid ja koostööd kohalike omavalitsustega. Seejärel koostati kohalike omavalitsuste nõustamiseks märjukiri, milles teavitati juba aasta tagasi tehtud seadusemuudatustest.

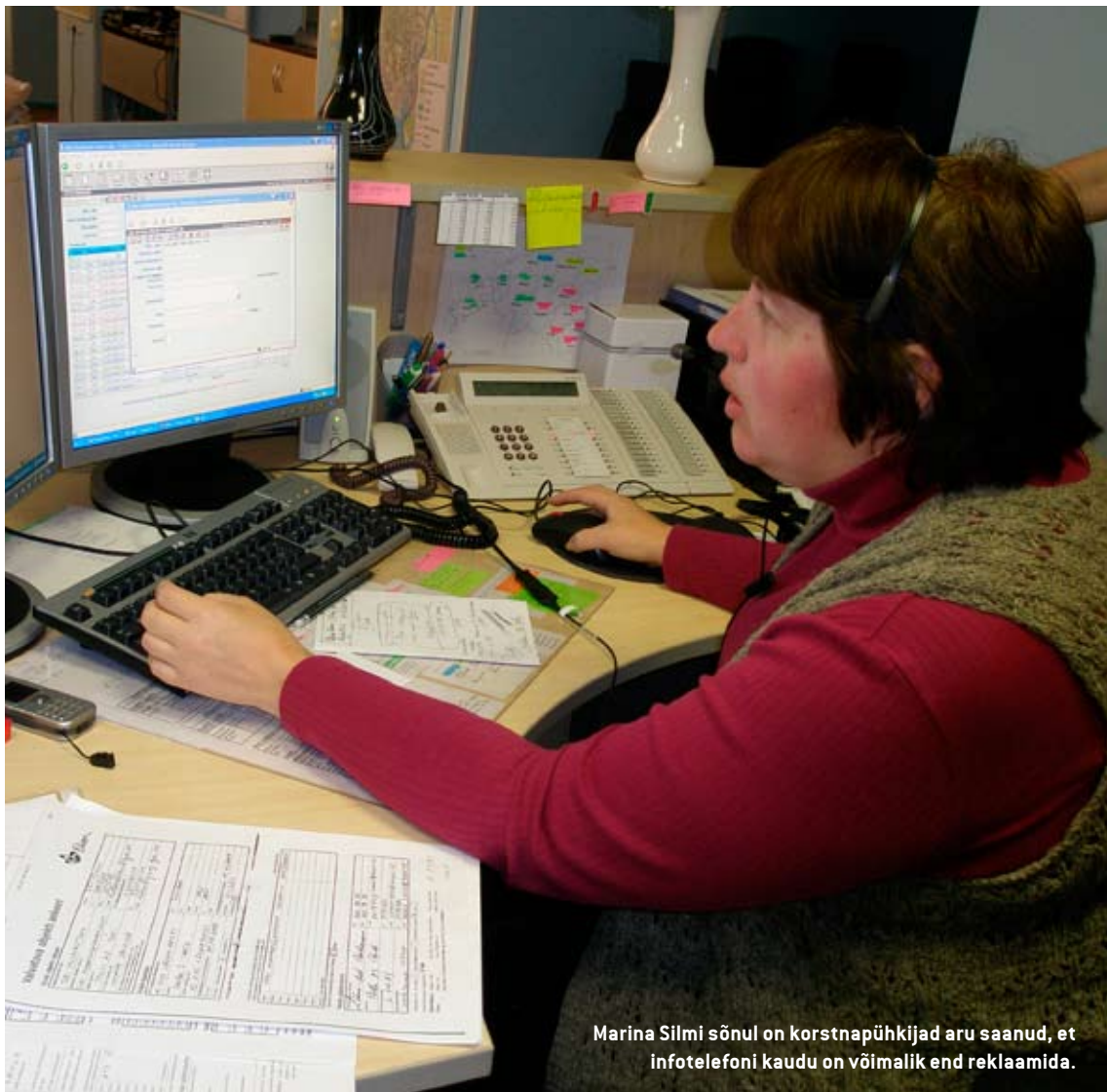
Tagasiside oli positiivne, tänati info eest ja lubati lähikuudel oma õigusakte vastavalt muuta. Omavalitsustega, kes pole vajalikku teavet infotelefonile edastanud, lubavad klienditeenindajad telefonitsi kontakti võtta ja asja selgitada.

TEADLIKKUS KASVANUD

On ka teisi helistamise motiive. Näiteks helistasid need, kes lootsid, et päästeteenistus ei sõida nende lökete kustutama, kui naabrid lökkest teatavad. Paraku leidub ka selliseid kohti, kus metsakülad üksikud talud asuvad üksteisest kaugel. Kui ikka üle metsatuka tuleb suitsu, siis naaber sageli ei teagi, mis seal toimub. "Tihti helistatakse ka sellepärast, et naabri suits segab elamist," meenutab Šmigelskite selle aasta kevadet. Tema sõnul oli näiteks aprilli viimasel nädalavahehusel ja kevadpühade aegu pääste-

päästeala infotelefonilt 1524

Fotod: Edvi Freiberg

Marina Silmi sõnul on korstnapühkijad aru saanud, et infotelefoni kaudu on võimalik end reklaamida.

ala infotelefonile 1524 tulnud kõne-dest umbes 75% lõkke tegemisega seotud. Silmile meenub kevadest kõne, kus kaks meest olid enne kihla vedanud, kas tohib ikka lõket teha. Üks oli arvanud, et mingil juhul ei tohi, ja teine, et enne tuleks helistada infotelefonile. Šmigelskrite hinnangul on inimesed tuleohutuse ja tuletegemise eeskirjade suhtes teadlikumaks muutunud, sest meedia vahendusel on kulu põletamisest ja tuleohutusreeglite rikkumisest tingitud trahvidest palju räägitud.

Tuleohutusreeglite kohta info küsimine hoogustus sel kevadel just tuleohutusinspektorite reidide aegu. "Kui ikka nähti päästeala inimesi ja autosid liikumas, siis igaks juhuks helistati kohe ka infotelefonile ja küsiti reeglite kohta," meenutab Šmigelskrite tänavuse kevade nädalavahetusi.

Aga tuleohutusteemad ei ole ainult kevade pärusmaa. Sügisese kütteperioodi eel aktiveerub küttekollete tuleohutusnõuete ja korstnapühkijate kontaktandmete otsimine. Eriti mõjutas selleteemalisi kõnesid Päästeameti kampaania "Korstnad puhtaks". "Praegu on päästeala infotelefonil aukartustäratav arv korstnapühkijate kontakte ja nii võime öelda, et kõrgustes kõndijad on teadvustanud, et meie kaudu on võimalik oma teenuseid reklaamida," räägib Silm tuleohutusega seotud teemadest. Läbi aasta küsitakse infotelefoni töötajailt ohutustehnika inspektorite kontaktandmeid. Kogu tegevusperioodi kõnedest moodustavad ligi viiendiku tuleohutusega seotud nõustamised.

ENIM TÖÖD TOOVAD ATS-ID

Väga palju tuleb 1524 klienditeenindajatel tegelda automaatse tu-

leohusignaaliga seotud küsimustega. Nimetatud telefonile helistajad saavad teavet, kuidas liituda ATS-iga ning ATS-i seadmeid hooldavate firmade kontaktandmeid. Samuti tuleb helistada siis, kui juba paigaldatud ATS-ile tehakse hooldustöid. ATS-iga seotud kõnesid on Šmigelskrite hinnangul kogu kõnede hulgas umbes 40%.

Tormikahjude minimeerimiseks antakse teavet, kuidas valmistada end ette tormi üleelamiseks ning mida saaks iga inimene ise teha, et tormi teema varale võimalikult vähe kahju teeks. Selle teemaga haakub kohe teave, kuidas käituda suurõnnetuste korral. Infotelefoni 1524 kaudu saab end registreerida ka vabatahtlikuks suurõnnetuse likvideerijaks. "Näiteks tänavuse Vihterpalu metsapõlengu ajal toimus vabatahtlikuks registreerimise süsteem infotelefoni kaudu laitma-

tult," meenutab Silm kevadet.

Aastane töökogemus näitab, et huvi päästealainfo vastu tõuseb ehk siis elanikes on soov tegutseda nii iseenda kui ka teiste elu ja vara ohtu panemata. Praegune kogemus näitab, et inimesed on altimad infot küsima kampaaniate ajal. 1524 tundus kasvab just iga Päästeameti ennetuskampaaniaga.

Šmigelskrite sõnul võimaldab infotelefon olla klienditeenindajatel pidevalt kursis kerkivate probleemidega. Samal ajal tuleb klienditeenindajal kliendile info edastamiseks küllalt sageli teha mitu lisatelefoni-kõnet-päringut, et viia end kurssi küsitud teemaga. "See ongi just põnev, sest kunagi ei tea, milliseid teadmisi läheb järgmisele telefonikõnele vastamiseks vaja ja millise teemaatikaga tuleb juba homme tegeleda," annab Šmigelskrite hinnangu infotelefoni töö võluks.

Koostööpartnerid 112 ja 1220

Tänavu 1. augustil saab kolmeaastaseks ööpäev läbi töötav perearsti nõuandetelefon 1220. Ajakiri Häire 112 õnnitleb Häirekeskuse üht tähtsamat koostööpartnerit ja palus perearsti nõuandetelefoni 1220 projektijuhil Külli Friedemannil jagada senise töö kogemusi.

Edvi Freiberg

Häirekeskuse kommunikatsioonijuht

Miks oli vaja perearsti nõuandetelefoni 1220?

Nõuandetelefoni teenuse pakku- mise ettevalmistus algas juba palju varem ning selle vajaduse tingis as- jaolu, et inimestel ei olnud võimalik saada telefoni teel meditsiinilist nõuannet. Ainuke variant oli helista- da numbril 112, aga see ei ole õige, sest 112 on suunatud kiireloomuliste erakorraliste, eluohtlike probleemide lahendamisele. Teine variant oli helistada perearsti või haigla valvetuppa, kuid mida teha siis, kui su enda perearst ei ole kättesaadav? Perearst ei ole 24 tundi kättesaadav ja pealegi on perearstil vastuvõetud, mil ta ei saagi telefoniga rääkida.

Kes rahastab perearsti nõuandetelefoni 1220 tööd?

Arstlikul Perenõuandlale, kes haldab 1220, on sõlmitud Eesti Haigekassaga leping selle teenuse osutamiseks. Lepingu kohaselt maksab Haigekassa igakuiselt baasraha ja vastavalt kõnede arvule lisaraha. Seega – kogu rahastamine toimub Haigekassa kaudu. Inimeste kõnede otsest Arstlikule Perenõuandlale raha ei laeku.

Helistades 1220-le lauatelefonilt, on esimesed viis minutit tasuta ja hiljem tuleb maksta kohaliku kõne hinda. Mobiililt helistades kehtib esimesest minutist paketiühik hind ja see raha läheb mobiiloperaatoritele.

Haigekassa jälgib nõuandetelefoni tööd väga tihedalt, s.t meil on aruandekohustus ja ette on antud kvaliteedinäitajad. Üks kvaliteedinäitaja on kõnede arv, mis on kasvanud iga aastaga umbes 10%. Teine kvaliteedinäitaja on kõnedele vastamise aeg. Ooteaeg jääb sellele telefonile alles ka järgnevatel aastatel, sest 1220 ei ole ellu kutsutud ajakriitiliste probleemide lahendamiseks ja nii palju vastajaid praegu ei ole, et me saaksime ooteaja hoida nullis. Selleks ei ole ka vajadust.

1220 tulekuga on meditsiiniliste

nõustamiste arv jäänud 112-l väiksemaks ja seega oleme oma koha abivajajate seas leidnud.

Kui palju helistajaid suudab 1220 meeskond aastas teenindada?

1220-l on kaks keskust – Tallinas ja Tartus ning lisaks ka mõned üksikud kodutööd, mis on tingitud kas siis regionaalsest aspektist või inimese tervisehädadest. Kodutöö haldamine on suhteliselt keerukas, aga me oleme seda ikkagi seni praktiseerinud.

2007. aastal teenindati 1220 kaudu 158 000 kõnet. Kõnede ööpäevaringne keskmine on üle 530. Kõnekõverad on kolme aasta jooksul kenasti välja joonistunud. Ööpäevas on kaks tippaega: esimene kord keskpäeva paiku ja teine kord siis, kui inimesed jõuavad töölt koju ning perearstikeskused on oma töö lõpetanud. Kuskil 17-st kuni öösel kella üheni on päris tihe kõnede vool. Kui perearstikeskustes on puhkuste aeg, siis 1220-s kõnede vool suureneb. On ju küll asendusarstid, kuid inimesed ei kipu teise arsti juurde minema, pigem proovitakse ise toime tulla.

Kas 1220 kõnede spetsiifika on selle ajaga muutunud?

Tegelikult ei ole. Tuleb välja kaks gruppi abivajajaid, kes seda teenust kõige enam kasutavad. Vanemad, vererõhu- ja südameprobleemidega inimesed ja väikelaste vanemad. Kuna me teenindame üle Eesti, siis tervishoiusüsteemi kitsaskohad tulevad 1220 kaudu meile küll kätte. Kui ikkagi teatud hädade pärast helistatakse palju, siis on selles vallas probleeme näiteks patsiendi teavitusega.

1220-l on päris tihti teisese nõustamise roll, s.t käiakse arsti juures, arst on määranud ravi ning koju jõudes hakatakse arsti sõnade üle mõtlema. Helistatakse 1220 ja küsitakse igaks juhuks üle: "Aga mis teie arvate?" Tihti ei räägitagi alguses, et arsti juures on käidud. Alles jutu sees tuleb välja, et helistaja oma perearst rääkis sama jut-

tu. Tihti tulevad kõned, kus tahetakse oma mõtetele kinnitust. Näiteks: mõtlesin oma lapsele anda seda rohtu, kas see oli ikka õige mõte selliste sümptomite puhul? Teinekord on inimesed umbusklikud ja soovivad kinnitust oma mõtetele. Kindlustunde tekitamine elanikkonna seas ongi selle telefoni puhul oluline, ta saab 24 tundi ööpäevas küsida nõu meditsiinitöötajalt.

Kas 1220-le vastavad alati arstid?

1220-l on arsti ja õe nõustamine. 1220-s töötavad õed on väga tublid ja pole olnud juhust, et õde oleks hätta jäänud. Alati on olemas sisemise konsultatsiooni võimalus. Sel puhul jäetakse inimene liinile ootama ja küsitakse probleemi lahendus ja soovitus üle. Meditsiinis on üksteisega konsulteerimine tavaline tegevus.

Nõustamise ühtlustamiseks teeme pidevalt koolitusi. 1220 ei ole kuritarvitatud ja nn sõimukõned on ikka üksikud. Inimesel on ikkagi mure, mille pärast ta on helistanud. Iseasi, kas helistaja on selle nõu-

andega rahul. Kui inimesele soovitatakse ikkagi arstile minna, siis ta ütleb, et ei lähe kuskile. Lapsed ei ole 1220-le väga sagedased helistajad. Järgmisel kooliaastal on 1220 number sees valemivihikutest, eks siis näeb, kas laste osakaal suureneb. Praegu on tõusutrendis suitsiidimõtetega kõned. Ilmselt üldine majanduslik situatsioon mõjutab seda.

Üks kontingent on noored, kes küsivad näiteks SOS-pillide kohta. See on väga hea trend.

Milline on 112 ja 1220 omavahe-line koostöö?

Väga tihe koostöö on 112 päästekorraldaja ja 1220 nõustaja vahel. Kui 1220-le satub kõne, mis vajab kiirabi sekkumist, siis suunatakse kõne otse päästekorraldajale kiirabi väljasaatmiseks. Kui 112-le satub kõne, kus patsient vajab ainult nõustamist ega vaja n-ö füüsilist ülevaatamist, siis suunatakse kõne 1220-le. Juhtide tasemel tehakse koostööd strateegiate väljatöötamiseks. Võtmesõna on patsiendikeskus. Inimesel peab olema mugav seda teenust kasutada, see on põhiline. Patsiendi seisukohast ei peaks inimene uuesti helistama, vaid kõne tuleb suunata ühelt numbrilt teisele.

Tulevikus ei pea helistaja suunamise järel oma probleemi uuesti üle rääkima, vaid appi tulevad elektroonsed vahendid. Selle kohaselt avaneb vastava töötaja töölaual patsiendi infokaart, mida mõlema poole töötajad saavad oma andmebaasidesse salvestada ja infot lisada. See teeb patsiendi üleandmise kiiremaks ja patsiendile mugavamaks. Praegu on elektroonse süsteemi katseperiood. Süsteem käivitub loodetavasti lähiaasta jooksul.

Häirekeskusel on uus meditsiinikutsete töötlemise süsteem

Alates 1. aprillist võttis Häirekeskus kasutusele spetsiaalse küsimustiku meditsiinialaste õnnetusteadete töötlemiseks. Nüüdseks on meditsiinikutseid töödeldud uue küsimustiku alusel üle kahe kuu ning seega on võimalik teha esimesi kokkuvõtteid.

Edvi Freiberg

Häirekeskuse kommunikatsioonijuht

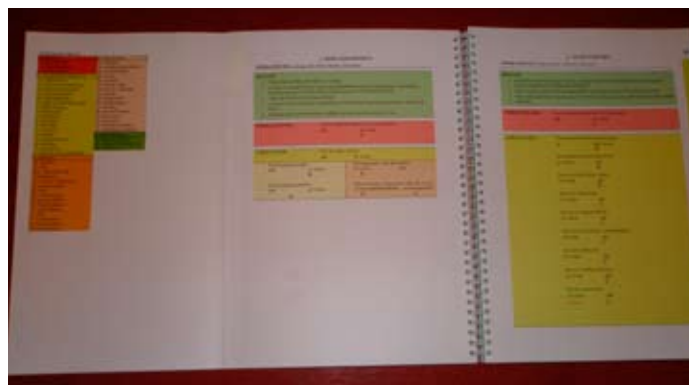
Seni oli Häirekeskuses meditsiinikutsete töötlemiseks kasutusel kaks süsteemi – töötajate seas kutsututi neid põhja- ja lõunasüsteemiks. Lõuna-Eestis ja Virumaal oli kasutusel USA-st sissetoodud ideoloogia, mis eeldas päästekorraldajatelt pigem meditsiiniharidust. Ülejäänud Eesti territooriumil kasutati Põhjamaade süsteemi, mis ei eeldanud sügavat meditsiiniharidust.

Nimetatud kahes süsteemis kasutati erisuguseid tüüpjuhtumeid, mille alusel saadeti välja kiirabi. Seega koheldi erinevalt ka abivajajaid, olenevalt sellest, mis keskusesse kõne sattus, ja saadeti erinevalt välja kiirabibrigaade. Praegu on Häirekeskuses kõnede ülevool ning seetõttu on tihti olukordi, kus helistajad satuvad keskusesse, mis ei asu nende piirkonnas. Kuid inimese teenindamine peab olema ühesugune, ükskõik mis piirkonnas ta asub! Seda võimaldab ühtne kutsetöötlemise küsimustik. See oli ka üks tõsine põhjus, miks meditsiinikutsete töötlemine oli vaja ühtlustada. Teine küsimustiku loomise põhjus oli asjaolu, et senised süsteemid pigem alahindasid inimese terviseriske ja alati ei olnud nende süsteemide järgi võimalik määrata õiget kiirabivajadust.

KUULATI LÄBI 7000 KÕNET

Töö uue küsimustiku loomiseks algas juba 2004. aasta suvel. Kõigepealt valmis projekt, mis käsitles meditsiinikutsetöötlemise küsimustiku ideoloogiat. Kui see projekt oli kõigi koostööpartnerite poolt heaks kiidetud, moodustas Sotsiaalministeerium töörühmad küsimustiku ja esmaabijuhiste koostamiseks. Seda rahastas Sotsiaalministeerium.

Töö esimeses etapis kuulasid töörühma liikmed läbi üle 7000

kõne ning selekteerisid välja põhilised kaebused, millega inimesed Häirekeskusesse pöördusid. Kaebused koondati juhtumiteks, mille alusel saadetakse välja kiirabi. Selle töö tulemusel moodustusid uue küsimustiku tüüpjuhtumid.

Teises etapis koostas teine töörühm iga tüüpjuhtumi kohta küsimused, mis on vajalikud kannatanu seisundi esmaseks hindamiseks ja mis oluliselt mõjutavad kiirabi väljasaatmise prioriteeti. Siinkohal on tähtis meenutada, et päästekorraldaja ei pane abivajajale diagnoosi, vaid ainult annab esmase hinnangu inimese seisundile helistamise hetkel.

Uus küsimustik hindab riske pigem üle ehk seega võib olla kindel, et kiiret abi vajavad inimesed seda ka saavad. Küsimused on nii järjestatud, et kõigepealt tuleb päästekorraldajal esitada just rasket seisundit hindavad küsimused ehk siis need, mille korral tuleb kiiresti abi välja saata. Nii pole põhjust peljata, et päästekorraldaja kulutab väga kiire abivajaduse korral oma küsimustega liialt aega. Kui inimene väga kiiret abi ei vaja, siis esitab päästekorraldaja inimese seisundit täpsustavaid küsimusi, mis hindavad kiirabi väljasaatmise prioriteete väiksemaks, ehk siis jätkatakse abivajaja seisundi edasist täpsustamist ja kiirabi väljasaatmise vajaduse selgitamist.

Küsimusi järgides võib tekkida võimalus, et inimene ei vajagi kiir-

abi, vaid arsti nõuannet. Sel juhul suunatakse kõne perearsti nõuandetelefonile 1220. Kui sealsed konsultandid otsustavad, et inimene vajab kiirabi, antakse info edasi 112-le ja päästekorraldaja saadab selle välja.

PÕHJALIKUD KATSEPERIOODID

Küsimustikku katsetati enne kasutusele võtmist kahel korral. Mõlema katse käigus simuleeris katserühm üle 230 situatsiooni ja kiirusastmega väljakutse. Katsetamise järel täiendati küsimustikku. Seejärel saadeti valminud päästekorraldajate töövahend Tervishoiuametile hinnangu saamiseks. Enne käivitamist hindasid küsimustikku Tervishoiuameti eksperdid, kellelt tulid mõned parandusettepanekud, mis võeti küsimustikku.

Uue küsimustiku käivitumisel koheldakse abivajajaid üle Eesti ühesugustel alustel. Vähesel määral on tõusnud kiirete kutsete osakaal, kuna küsimustik on koostatud riske pigem üle hindavaks. Selline tõus oli ka eeldatav, sest küsimused hindavad riske üle. Kutsete koguarv aga ei ole viimase kahe kuuga muutunud. Seega võime väita, et päästekorraldajad hindavad uue töövahendi abil olukorda adekvaatselt.

KÜSIMUSTIKU ÜLESEHITUS

Küsimustiku aluseks on tüüpjuhtumid. Nende valikul on abiks iga tüüpjuhtumi kohta käivad spetsiifilised

põhikaebused. Põhikaebuste alusel selgitab päästekorraldaja välja, millise tüüpjuhtumi peaks valima. Igas tüüpjuhtumis on oma reeglistik, mida peab päästekorraldaja väljakutse menetlemisel täitma. Reeglite järel algavad tüüpjuhtumi spetsiifilised küsimused. Esimeses osas on põhiküsimused, mille alusel selgub, kas seisund on eluohtlik ja kas kiirabi on kiiresti vaja.

Lisaks põhiküsimustele on inimese seisundit täpsustavad küsimused, mis aitavad konkretiseerida põhikaebust ja abivajaja seisundit. Kolmandaks on lisaküsimused, mis ei ole otseselt seotud kannatanu seisundiga, kuid võivad mõjutada prioriteeti, nagu ajafaktor või vigastuse koht.

Tüüpjuhtumid on omakorda alajaotuses viie suurema ploki kaupa vastavalt sellele, kas tegu on eluohtliku seisundi, õnnetusjuhtumi või haigestumisega.

Tööjuhtumite alajaotus on päästekorraldajale selles töös ka logistiliseks abimaterjaliks. Seejuures on iga tüüpjuhtumil oma kood. Kui kiirabi vajajaid on palju, siis on päästekorraldajal võimalik kiirabi väljasaatmist järjestada lisaks prioriteedile ka tüüpjuhtumi koodi järgi. Mida väiksem on koodi number, seda kiiremini inimene abi vajab.

Igale 112-le helistajale on tähtis teada, et küsimuste alusel selgitab päästekorraldaja inimese seisundi ja kiirabi väljasaatmise vajaduse. Selles töös on päästekorraldaja põhiline töövahend meditsiinikutsete töötlemise küsimustik. Seega, mida selgemalt ja täpsemalt helistaja päästekorraldaja küsimustele vastab, seda kiiremini saadetakse välja abi. Siit ka päästekorraldajate palve kõigile helistajatele – PALUN VASTAKE KÕIKIDELE KÜSIMUSTELE! Küsimuste esitamise ajal, kui tegu on kiire väljakutsega, saadetakse abi teele väga kiiresti. Küsimustega täpsustatakse veel olulisi asju, mis võivad osutada vajalikuks appi ruttavale kiirabibrigaadile.

Kuidas lõppes kulupõlengute Lõuna- ja Ida-Eesti päästekes

Lõuna- ja Ida-Eesti Päästekeskuse kulupõlengute hooajast teevad kokkuvõtte Viljar Schmidt ja Eve Ojala.

HUKKUNUD NAINE JA HÄVINUD HOONED

Viljar Schmidt

Lõuna-Eesti Päästekeskuse järelevalveteenistuse juht

Lõuna-Eesti Päästekeskus korraldas selle aasta kulupõlengute perioodil ühe suurema ühisreidi koostöös Keskkonnainspekttsiooniga. Päästekeskusest osalesid reidil järelevalveteenistuse ametnikud ja korrapidamisbüroo operatiivkorrapidajad. Kuigi reidipäev oli ilus päikeseline, tuvastati üks kulupõleng ja 43 küttekoldevälise tule tegemist, kus tuleohutusnõuded olid täidetud. Viimati nimetatud juhtudel ei pidanud ametnikud paljaks astuda tuletegijatele ligi ja vajalikud nõuded veel üle korrata. Lisaks avastati viis küttekoldevälise tule tegijat, kes ei täitnud ettenähtud tuleohutusnõudeid. Kõigil viiel juhul alustati väärteomenetlust, kaks keskkonnainspekttsiooni ja kolm päästekeskuse ametnike poolt.

Peale ühisreidi tegid operatiivkorrapidajad patrullisõite teistelgi päevadel, kui võis eeldada, et inimesed teevad lõket.

Kui maaomanikud oma maad korras hoiavad, siis kulul ei olegi kusagil põleda. Väga paljudes kohtades hakkas silma ülesharitud ja korrastatud maa, kuid siiski leidub veel kohti, kus tulel on, mida põleda. Kuluväljad on valdavalt piirkondades, kus kohalik elujärg kõige paremal tasemel ei ole.

Vaatamata sellele, et kulupõlengute arv oli 2008. aastal väiksem kui eelmistel, ei saanud ka seekord ilma hoonetulekahjudeta, mille oli põhjustanud kulupõleng või hooletu küttekoldevälise tule tegemine. Kõige õnnetum juhul oli aga inimese hukkimine kulupõlengul Helme vallas Valgamaal, kus kulupõleng väljus vanema naisterahva kont-

rolli alt. Tuld kustutades sai naine suitsu põhjustatud terviserikke ja hukkus.

Lõuna-Eesti kuues maakonnas oli kevadperioodil kokku 164 kulupõlengutega seotud väljakutsed.

TÕSISEMAD KULUPÕLENGUTEGA SEOTUD SÜNDMUSED LÕUNA-EESTIS

3. aprillil kell 14.11 teatati, et Helme vallas Karjatnurme külas on okste põletamisest süttinud kulu ja tuli ohustab lähedal asuvat elumaja. Tänu kohale saabunud päästjate kiirele ja oskuslikule tegutsemisele piirati tule levik ja kella 15.33-ks kustutati tuli lõplikult.

20. aprillil kell 16.57 käisid päästjad Jõgevamaal Jõgeva vallas kustutamas 100 ruutmeetri ulatuses põlenud kulu. Päästetööde juhi hinnangul süttis kulu tuleohutusnõudeid eiravast prahi põletamisest.

20. aprillil kell 21.45 käisid päästjad Jõgevamaal Torma vallas Kõnnu külas kustutamas üle kümne hektari ulatuses põlenud kulu.

OKSTE PÕLETAMISEST SÜTTIS LAUT, HUKKUS KAKS MULLIKAT

24. aprillil kell 15.55 teatati, et Jõgevamaal Tabivere vallas Kõnnujõe külas põlevad talu kõrvalhooned. Päästjate saabumise hetkeks põlesid laut-küün (8 x 20 m) ja veskihoone (4 x 12 m) terves ulatuses lahtise leegiga. Samuti oli süttinud veel üks majapidamishoone ning talumaadel olev kulu. Päästjad hoidsid ära tule leviku elumajale ja kolmele majapidamishoonele ning kustutasid põlengu lõplikult kella 19.43-ks.

Tulekahju tagajärjel hävisid täielikult laut ja küün ning väike nurk majapidamishoone. Ära põles ka hektari ulatuses kulu. Hukkus kaks laudas olnud mullikat.

Päästekeskuse menetlusins-

Lüganusel süttis lõkkest alguse saanud tulekahjus kultuurimälestis. Foto: Ida-Eesti Päästekeskus

pektori sõnul sai tulekahju alguse okste lõkkes põletamisest.

VALGAMAAL HUKKUS KULUPÕLENGUS INIMENE

27. aprillil kell 13.53 teatati kulupõlengust Valgamaal Helme vallas Ala külas. Päästemeekonnani jõudis ka info, et tulekahjus on kannatanu.

Päästjate kohalesaandumise ajaks oli pooletise hektari suuruse ala haaranud kulupõleng kohalike elanike poolt suuremas osas kustutatud. Päästetöötajad kastasid suitsevad kulumättad ja võsa veega üle. Kohale saabunud kiirabi võttis kannatanu enda hoole alla, kuid vanema naise elu päästa ei õnnestunud.

Päästetööde juhi esialgsel hinnangul on tõenäoline, et traagiliselt lõppenud kulupõleng sai alguse hooletusest okste põletamisest.

26. aprillil kell 13.55 põles Võrumaal Mikitamäe vallas Toomasmäe

külas viie hektari ulatuses kulu ja vana küün. Kohale saabunud päästjad kustutasid tulekahju. Inimesed õnnetuses kannatada ei saanud.

29. aprillil kell 13.08 põles Jõgevamaal Jõgeva vallas Painküla külas pooletise hektari ulatuses kulu, kohale saabunud päästjad kustutasid tulekahju. Päästetööde juhi sõnul sai põleng alguse järelevalveta jäetud lõkkest.

ÜKS VIGASTATU JA PÕLENUD KULTUURIMÄLESTIS

Eve Ojala

Ida-Eesti Päästekeskuse avalike suhete büroo juhataja

Hooletult tehtud lõketest on Virumaal tänava puhkenud mitmeid kulu-tulekahjusid, milles on vigastada saanud üks inimene ning süttinud hooned. Olgu siinkohal toodud mõ-

hooaeg kustes

Näide kulupõlengu tagajärgede kohta eelnevatest aastatest.
Foto: Põhja-Eesti Päästkeskus

ned näited olulisemate juhtumite kohta.

26. aprilli pärastlõunal põles Lääne-Virumaal Sõmeru vallas Kohala külas umbes 12 hektarit maastikku, millest ligi pool hektarit oli metsaalune. Kiiresti levivast kullutulest võtsid tuld ka mahajäetud elumaja ning laut. Tulekahju tekke põhjuseks oli tuleohutusnõuetele mittevastavalt tehtud lõke.

29. aprilli lõuna paiku väljus Lääne-Virumaal Tapa linnas Valgejõe pst lõkkepõleng kontrolli alt, mille tagajärjel sai põletushaavu ning toimetati Rakvere haiglasse 82-aastane naisterahvas. Kulu põles ligikaudu 50 ruutmeetri ulatuses.

1. mai pärastlõunal põles Ida-Virumaal Lüganuse alevikus kiriku juures mõisa kõrvalhoone. Päästjad hoidsid ära tule leviku teisele kõrvalhoonele. Tulekahju sai alguse hoonest umbes 15 meetri kaugusel

asuvast lõkkest. Tuli kandus edasi hoonete suunas puhunud tugeva tuule tõttu. Põlenud hoone on kantud kultuurimälestiste riiklikku registrisse. Juhtumi kohta algutati kriminaalmenetlus.

VAJA OLEKS HOIATUSMÄRKE

Päästkeskuse järelevalveteenistus on korraldanud küttekoldevälise tule tegemisel tuleohutusnõuete rikkujate tabamiseks reide nii Ida- kui ka Lääne-Virumaal.

Aprillikuu lõpul toimunud reidi käigus koostati neli väärteprotokoll – üks aiandusühistule ja kolm füüsilistele isikutele lõkete põletamisel tuleohutusnõuete rikkumise eest. Lõkete juures puudusid esmased tulekustutusvahendid, üks lõke oli jäetud järelevalveta ning üks tehtud hoonete liiga lähedale. Lisaks vestlesid järelevalveinspektorid kohapeal kümne lõkete tegijaga, kellele selgitati tuletegemisega

kaasnevaid ohte ning tuleohutusnõudeid.

Maikuu võeti teravdatud tähelepanu alla kevadise risu põletamiseks süüdatud lõkkes. Järelevalveteenistuse juhi Rivo Neuhausi sõnul olid teise reidi tulemused üld-

kokkuvõttes rõõmustavad. “Enamik nähtud lõketest oli tehtud igati tuleohutusnõuetele vastavalt, mis näitab, et teavitustöö on vilja kandnud ning inimeste sellealane teadlikkus on heal tasemel,” märkis Neuhaus. Siiski tekitas probleeme metsaalal tuletegemine. Sellega seoses koostati Ida-Virumaal kolm väärteprotokoll. Kõik lõkkes olid tehtud looduskeskkonnas selleks ettevalmistamata kohta. “Jäi mulje, et inimesed, kes korraldavad metsaalal piknikuid lõkete ning šašlõki valmistamisega, millega tihti peale kaasneb alkohoolsete jookide tarvitamine, suhtuvad endiselt küllaltki kergemeelselt ulatuslike metsatulekahjude tekke ohtu,” võttis reidi tulemused kokku menetlusbüroo peainspektor Leonid Ponomarjov. Ka leiavad inspektorid, et nende töö muudab keerulisemaks vastavate hoiatusmärkide kui efektiivsete profülaktiliste vahendite puudumine populaarsetesse, metsaaladel paiknevatesse puhkekohtadesse viivatel teelõikudel.

Ennetavaid tuleohutusteemalisi vestlusi peeti reidipäeval ligikaudu poolesaja lõkete tegijaga, kellele selgitati peamiselt tugeva tuulega lõkete tegemisega kaasneva võimalike ohte.

Tänavu on Ida-Eesti Päästkeskuse menetlusbüroo inspektorid hoolitute lõkete tegijate suhtes kokku algatanud kümme väärtemenetlust, millest seitsmel korral rakendati kiirmenetlust – määrati rahatrahve kogusummas 3180 krooni – ning kahel korral hoiatusmenetlust.

Peamine probleem on inspektorite sõnul liiga suure tuulega ning vales kohas (hoonetele või metsale liiga lähedal või metsaalal) lõkete tegemine. Tuleohutusnõuete rikkujad ise väidavad peamiselt seda, et nende tegevuses pole midagi ohtlikku ning kogu aeg on niimoodi lõket tehtud.

Tuleohtlikul ajal on kulu põletamine kõikjal Eestis rangelt keelatud ning lõkete tegemisel tuleb kinni pidada tuleohutusnõuetest. Nõuetest kinnipidamise kontrollimiseks korraldatakse reide ka edaspidi.

Teavitustöö on vilja kandnud ning inimeste tuleohutusnõuetealane teadlikkus on heal tasemel.

Valgamaa tüdrukud tekitasid elevust Läti tuletõrje aastapäeval

Alor Kasepõld

Valgamaa päästeosakond,
Tõrva päästekomando pealik

Läti tuletõrje asutati 17. mail 1865. aastal ehk 143 aastat tagasi. Selle tähistamiseks korraldati igas rajoonis, sealhulgas Valka rajoonis, tuletõrjespordipäev, kuhu olid oodatud kohalikud komandod ja naabrid. Lõuna-Eesti Päästkeskuse Valgamaa päästeosakond oli seekord väljas kahe võistkonnaga: kutselised päästjad ja noorsportlastest koosnev tütarlaste võistkond, kes süstis võistlustesse silmailu ja meeletult elevust. Võistlus koosnes neljast etapist: voolikute vedamine (kaks tüviliini, kummaski kolm 77-millimeetrist voolikut), erineva varustuse tassimine (mootorpump, redel, kolm C-voolikut, joatoru ja imivoolik), pumba ja joatoru oskuslik kasutamine ning voolikute kerimine (kaks 77-millimeetrist voolikut pidi kerima laorulli). Võistluse lõpetasid kõik võistkonnad.

FOTOD: ●1● Esimesena võistlesid lätlased, kellel tekkis probleeme pumbaga. Märjaks saamine mehi siiski ei häirinud ja nad võistlesid võiduka lõpuni.

●2● Vähe sellest, et vedama pidi kolmest voolikust koosnevat tüviliini – raskuseks anti selga ka hingamisaparaat.

●3● Meie mehed rada lõpetamas. Aeg ei olnud küll kõige parem, aga oli neid, kellest olime kiiremad.

●4● Meie oma tütarlapsed valmistuvad võistluseks, kuulates veel viimaseid korraldusi.

●5● Kus alles tüdrukud tõmbavad ligi abivalmeid mehi! Käsil voolikute paikasättimine, viimased õpetussõnad loeb peale Arvo Pillai (valge särgiga).

●6● Hingamisaparaadita ei võistelnud ka neid esimeses (voolikute vedamine) ja neljandas vahetuses (kus pidi kahte voolikut kerima).

●7● Üheks etapiks oli erisuguse varustuse transportimine, mille võistluse "tähed" viisid kaalust hoolimata kohale ühe hurraaga.

●8● Meie "tähekesed" pidid opereerima pumbaga, millesarnast nad varem näinud ei olnud. Selle kasutamine õpiti selgeks 15 minutiga ning "lahingus" probleeme ei tekkinud.

●9● Hoolimata väga rasketest võistlustest olid tütarlapsed kokkuvõttes vägagi reipad ja õnnelikud. "Tähed" vasakult: Marilyn Kahr, Kristi Kahro, Piret Tiit, Kaisa Kann, Keithlyn Kõvask, Liis Hulkko ja taga treener Alor Kasepõld.

Pildid ERAKOGUST

Noorte spordipäeval võidutsesid Võsu tuletõrjesportlased

8. mail Rakvere staadionil peetud Virumaa noorte tuletõrjespordivõistlustel olid üldkokkuvõttes võidukad Võsu Põhikooli sportlased, kelle Ida-Eesti Päästkeskus lähetas 23. mail noorte tuletõrjespordi olümpiamängudele Pärnusse.

Eve Ojala

Ida-Eesti Päästkeskuse avalike suhete büroo juhataja

Tuletõrjespordipäeval osalesid Virumaa koolide kümneliikmelised võistkonnad (viis poissi, neli tüdrukut ja üks varuvõistleja), kes võistlesid kahel alal: 6 x 60 meetri tuletõrje pendelteatejooksus ning 400 meetri tuletõrje ringteatejooksus (üheksa vahetust).

Võistlusaladel peeti arvestust kahes vanugrupis: 4.–6. ja 7.–9. klass. Võistkondlik paremusjärjestus selgus kohapunktide summeerimise alusel.

6 x 60 meetri pendelteatejooksus võitis nii nooremas kui ka vanemas vanusegrupis Võsu Põhikool, teiseks tulid Simuna kooli noored päästjad. Kolmanda koha saavutasid nooremate seas Rakvere Põhikooli ning vanemas vanusegrupis Uhtna Põhikooli võistlejad.

400 meetri tuletõrje ringteatejooksus võitis nooremate arvestuses Rakvere Reaalgümnaasiumi võistkond, teiseks tulid Uhtna Põhikooli ja kolmandaks Simuna Põhikooli õpilased. Vanematest olid paremad Võsu Põhikooli, Narva Soldina Gümnaasiumi ja Uhtna Põhikooli võistkond.

Kahe ala kokkuvõttes võitis nooremas vanuseastmes Rakvere Reaalgümnaasium Võsu Põhikooli ja Simuna Põhikooli ees. Vanemas vanuseastmes oli parim Võsu kool Simuna ja Uhtna kooli ees.

Üldkokkuvõttes võitis esikoha ning lähetu-se noorte tuletõrjespordi olümpiamängudele Pärnusse Võsu Põhikool, teiseks tuli Simuna Põhikool ning kolmandaks Uhtna Põhikool.

Tuletõrjespordipäeval osales 19 võistkonda, neist 14 Lääne-Virumaalt, neli Ida-Virumaalt Narvast ja väljaspool ametlikku arvestust Muuga noorpäästjad Harjumaalt. Noorimad võistlejad olid Uhtna noortekeskusest.

Võistluste peakorraldaja, ennetustöö büroo juhataja Marika Uussalu sõnul on sündmuse peaeesmärk tuletõrjespordi populariseerimine noorte seas. Eakohaseid ja huvitavaid teatejookse pakub päästkeskus noortele kolmandat aastat. Eelmisel aastal võitis nooremate seas Rakvere Eralgümnaasium ning vanemate seas Võsu Põhikool.

Ida-Eesti Päästkeskus tänab spordipäeva toetajaid OÜ-d Nantekom, Lääne-Viru maavalitsust ja vabatahtlikku abistajat Karl Tambergi.

Fotod: Eve Ojala

Teatejooksus tuli ka takistusi läbida.

Veel viimased jõupingutused finišijooneni.

Võistluste esikoha pälvivad Võsu Põhikooli õpilane autasu vastu võtmas

21. rahvusvahelistel tuletõrjespordivõistlustel Tšernobõlis hukkunud tuletõrjajate mälestuseks sündis uus maailmarekord

Konksredeliga õppetorni neljandale korrusele ronimises saavutas Vladimir Streltsenja Valgevenest parima aja ning ühtlasi maailmarekordi. Kokkuvõttes sai parima tulemuse Ukraina, eestlased pidid leppima 11. kohaga.

Leonid Fjodorov

võistkonna esindaja

21. rahvusvahelised tuletõrjespordivõistlused Tšernobõlis hukkunud tuletõrjajate mälestuseks toimusid Ukrainas Luganski linnas 28.–30. maini 2008. Osales üheksa riiki ja 15 võistkonda. Eesti koondvõistkonda kuulusid Andro Oviir, Rivo Reinsalu, Ilmar Koppel, Mario Pajustik, Margo Tammepõld, Sirgo Voore, Virgo Nurgamaa, Lauri Nurgamaa, Rauno Tragel ja Ragnar Lai, treener oli Ülo Laks.

28. mai hommikul toimus staadionil võistluste pidulik avamine ning esimeseks alaks oli konksredeliga õppetorni neljandale korrusele ronimine. Ala finaalis jooksid Vitali Borsuk ja Juri Safatjuk Ukrainast, Aleksandr Makartšuk ja Vladimir Streltsenja Valgevenest ning Aleksei Andrianov Venemaalt. Ajaga 13,81 sekundit võitis Aleksei Andrianov, teiseks tuli Aleksandr Makartšuk ja kolmandaks Vladimir Streltsenja. Poolfinaalis näitas Vladimir Streltsenja suurepärasest tulemust, 13,14 sekundit, mis ületab kehtiva maailmarekordi.

Parim Eesti võistleja Andro Oviir saavutas ajaga 14,48 sekundit 42. koha. Mario Pajustik jäi 15,72 sekundiga 69. kohale, Lauri Nurgamaa oli 16,03 sekundiga 83-s, Ilmar Koppel saavutas 16,19 sekundiga 86. koha, Margo Tammepõld jäi ajaga 17,03 sekundit 105-ndaks ning pärast teda tuli Rivo Reinsalu ajaga 17,05 sekundit.

Teisel päeval oli kavas 100-meetrise takistusriba läbimine ja hargnemine mootorpumbaga. Selle ala finaalis osalesid Ruslan Hubetsov, Sergei Jaroslavtsev ja Dmitri Alekseejev Venemaalt, Juri Safatjuk Ukrainast ning Vladimir Sidorenko Valgevenest. Tulemusega 18,83 sekundit võitis Vladimir Sidorenko, teiseks tuli Ruslan Hubetsov ja kolmandaks Dmitri Alekseejev. Eeljook-

Eesti tuletõrjesportlased.
Foto: Priit Pella.

sudes näitasid kümme sportlast alla 16 sekundi jäänud tulemust.

Eesti parim Ilmar Koppel saavutas ajaga 16,73 sekundit paremuselt 34. koha. Teiste Eesti sportlaste tulemused ja kohad: Mario Pajustik – 17,24 s ja 60. koht; Lauri Nurgamaa – 17,38 s ja 66. koht; Margo Tammepõld – 17,9 s ja 79. koht; Andro Oviir – 17,9 s ja 80. koht; Virgo Nurgamaa – 18,1 s ja 85. koht; Rivo Reinsalu – 18,23 s ja 90. koht.

Võistluslal hargnemine mootorpumbaga said kuldmedali Ukraina sportlased ajaga 27,62 sekundit. Hõbemedali võitsid Ukraina kaks võistlejat (28,74) ja pronksi Valgevene [32,89] sportlased. Eesti võistkond (Rivo Reinsalu,

Virgo Nurgamaa, Andro Oviir, Margo Tammepõld, Sirgo Voore, Ilmar Koppel ja Lauri Nurgamaa) saavutas ajaga 33,41 sekundit tubli neljanda koha.

Kolmandal ja viimasel võistluspäeval olid kavas 4 x 100 meetri teatejooks ning võistluste lõpetamine. Teatejooksu esikoht kuulus Valgevene sportlastele ajaga 55,7 sekundit, teiseks jäi Moskva oblasti võistkond (56,87) ja kolmandaks Ukraina koondis (57,1). Läti sportlased saavutasid ajaga 57,67 sekundit neljanda koha. Eesti koondisele (Andro Oviir, Ilmar Koppel, Mario Pajustik ja Margo Tammepõld) teatejooks ebaõnnestus, 69,66 sekundiga viimasest kohast kõrgemale ei jõutud.

Lõplik paremusjärjekord

1. Ukraina – 6 punkti
2. Valgevene – 8 p
3. Ukraina 2. – 19 p
4. Venemaa – 20 p
5. Moskva oblast – 21 p
6. Venemaa spetsvalitsus – 23 p
7. Peterburi – 30 p
8. Luganski oblast (Ukraina) – 31 p
9. Läti – 34 p
10. Usbekistan – 41 p
11. Eesti – 45 p
12. Kasahstan – 45 p
13. Moldova – 51 p
14. Voroneži ülikool – 52 p
15. Bulgaaria – 54 p
22. Tšernobõli mälestusvõistlused toimuvad järgmisel aastal Ukrainas Ivano-Frankivskis.

Kaader mai lõpus toimunud Vihterpalu
metsatulekahjust. Foto: Erik Prozes/Äripäev